

Linžiloo kaŋ Marku n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Marku man'ti kala Piyer kaŋ ti Isa diyaw hangasinoo. Isa cawandoo, nda nga kayfey, nda nga teegoyey kul a mana maar'ey kala Piyer mijoo ra. A n'i hantum ka borey noo alhabar.

Linžil taacaa ra, Marku citaaboo dunbay nda i kul. Za nga citaaboo sintinoo ga, a ga bayrandi kaŋ Isa man'ti kala Irkoy Iz'aroo. Irkoy no, adamize mo no.

Nga citaaboo jere hinkantoo ra, a ga cebe kaŋ Isa ga kubay nda zukandiyan, nda buuyan, a ga tun ka huna Žerizalem. Cee hinza a g'a har nga taalibey se, amma i mana faham. Cee boobo Isa ga nga boŋ cee nda Bora a kaŋ tee Adamize. Woo ti maa kaŋ ga cebe kaŋ Irkoy na Isa noo hini kul.

Marku ga cebe nda soobay kaŋ Isa man'ti kala Irkoy Iz'aroo. Takaa kaŋ nda Isa zarabi ka buu kanjandibundoo ga, nga ganakey mo ga hima ka soolu ka zarabi a se.

Yehiya kaŋ ti batizekaa waazoo

(Matiyu 3.1–12; Luka 3.1–18; Yehiya 1.19–28)

¹ Woo ti Alhabar Boryaa sintinoo kaŋ ga šelan Isa Almasihu ga kaŋ ti Irkoy Iz'aroo.

² A ga tee nda takaa kaŋ nda a hantumandi annabi Ezayi citaaboo ra:

«Nga ne, ay g'ay dontakaa sanba ni jine

hala a ma ni fondaa hanse.*

³ Jinde foo ga kaati saajoo ra ka nee:

«Wa ir Koyoo fondaa soolu,
wa nga lolawey šerrandi.»†

⁴ Dontokaa woo man'ti kala Yehiya. A ga borey batize saajoo ra, a ga waazu i ma tuubi ka batize ngi zunubey yaafaa se.

⁵ Žude gandaa borey nda Žerizalem koyraa borey, i kul fatta ka koy a do. A g'i batize isaa ra kaŋ se i ga nee Žurdeŋ, waatoo kaŋ i na ngi zunubey har kaaray.

⁶ Yoo hinbiri darbay bara Yehiya jindoo ra, kuuru gamahaw goo centoo ga. Nga hunaa man'ti kala ndooyan nda yuu gani.

⁷ A ga waazu ka nee: «Boro foo ga kaa ay dumaa ga, bora din hinoo bisa ay wanoo. Ay si hima nda ka gunguma ka nga taamey karfey feeri.

⁸ Agay woo, ay na war batize nda hari, amma nga ga war batize Hundi Henanantaa ra.»

Isa batizeyanoo

(Matiyu 3.13–17; Luka 3.21–22)

⁹ Haney din Isa hun koyraa kaŋ maapoo ti Nazaret kaŋ goo Galile gandaa ra. Yehiya n'a batize Žurdeŋ isaa ra.

¹⁰ Waatoo hunday kaŋ Isa goo ma fatta haroo ra, a dii kaŋ beenaa fay ihinka, Irkoy Hundoo zunbu nga ga sanda tuuzun alhaali.

¹¹ De jinde foo šelaŋ beenaa ra ka nee: «Ni ti agay Iz'aroo, ay baakaa, ni ti ay paaloo.»

---

* **1:2 1.2** Malaki 3.1. † **1:3 1.3** Ezayi 40.3.

Ibilisi na Isa sii
(*Matiyu 4.1-11; Luka 4.1-13*)

¹² Waatoo din da, Irkoy Hundoo na Isa tuti a ma koy saajoo ra.

¹³ No din ra Isa na jirbi woytaaci (40) tee. Ibilisi n'a sii. Ganjihoogawey sii kala saajoo kan ra Isa goo. Almalaykey g'a saajaw.

Isa na nga diyawtaraa sintin Galile
(*Matiyu 4.12-17; Luka 4.14-15*)

¹⁴ Waatoo kan Yehiya nondi banda ga, Isa koy Galile gandaa ra. No din ra a na Irkoy Alhabar Boryaa waazu

¹⁵ ka nee: «Waatoo too, Irkoy Laamaa man! Wa tuubi, war ma naanay Alhabar Boryaa.»

Isa taalibi jina-jinawey
(*Matiyu 4.18-22; Luka 5.1-11*)

¹⁶ Woo banda ga, Isa goo ma dira Galile isabangoo mijoo bande, a dii Simon nda Andere kan ti armayan kan goo ma filiji warra isabangoo ra, zama sorkoyan no.

¹⁷ Isa nee i se: «Wa kaa ka hanga ay bande. Ay ga taka tee kan ra boro no war ga hoo.»

¹⁸ Dogoo din da i na ngi filijey nan ka hanga a bande.

¹⁹ Kan Isa dira ka koy jine kayna, a dii Žak kan ti Zebede iz'aru, nga nda nga armaa Yehiya. I goo harihii foo ra, i ga filiji hanse.

²⁰ Dogoo din da Isa ciya i se. I na ngi baaba Zebede nda goykey nan hiyoo ra, i hanga a bande.

*Isa na ganji gaaray k'a kaa aru ra
(Luka 4.31-37)*

²¹ Isa nda nga taalibey koy too koyra foo kaŋ maapoo ti Kaparnahum. De hunanzam zaaroo mma too kaŋ Isa huru margahugoo ra ka cawandi.

²² Nga cawandiyanoo tee nga hanajerkey se boŋhaway, zama a mm'i cawandi sanda boro kaŋ goo nda hini k'i juwal kaŋ man'ti Citaaboo baykey takaa.

²³ Waati follokaa ra, aru foo goo ngi margahugoo ra kaŋ ra ganji goo. Aroo kaati

²⁴ ka nee: «Macin k'ir nda ni marga, Isa Nazaret bora? Ni nka kaa k'ir halaci wala? Ay ga bay boro kaŋ ti ni: ni man'ti kala Irkoy Boro Henanantaa!»

²⁵ Isa zahã ganjoo ga ka nee: «A dii ni ra, hun aroo ra!»

²⁶ Ganjoo na aroo jijirandi. A na jinde jer ka kaati, de a hun a ra.

²⁷ A tee alžamaa kul se boŋhaway hala i cindi de i ga cere hãa ka nee: «Macin ti woo? Cawandi taaga kaŋ ga tee nda hini! Aroo woo ga ba ganjey yaamar, de i ga hayaa tee kaŋ a n'a har.»

²⁸ Dogoo din da Isa maapoo huru Galile gandaa kul ra.

*Isa na wircikoyni dumi boobo noo baani
(Matiyu 8.14-17; Luka 4.38-41)*

²⁹ Kaŋ i fatta margahugoo ra, kul Isa, nda Žak, nda Yehiya koy Simon ɗa Andere bande ngi hugoo do.

³⁰ Waatoo kaŋ i too, Simoŋ wandoo naa ga kani, gaaham konni wirci bara a ga. Dogoo din da nga borey na nga ŧennoo har Isa se.

³¹ Isa koy nongoo kaŋ ra wircikoynoo goo. A n'a dii nda kaboo, de a n'a tunandi. Gaaham konnoo ben a ga. Woyoo na borey alhaadimay.

³² Waatoo kaŋ cijinoo too, waynaa kaŋyanoo ga, borey kate Isa do ngi wircikoyney kul nda borey kul kaŋ ra ganjiyaŋ goo.

³³ Koyraa kul kaa ka marga hugoo miŋoo ga.

³⁴ Isa na wircikoyni booboyaŋ noo baani kaŋ ga dori dumi-dumiyaŋ goo. A na ganji boobo gaaray, i ma hun borey kaŋ ra i goo. Amma Isa si naŋ ganjey ma ŧelan, zama i ga bay boro kaŋ no.

*Isa waazu margahugey ra
(Luka 4.42-44)*

³⁵ Subbaahi tayaa ra, kubaa goo beene kaŋ Isa tun ka fatta ka koy nongu soyante ra. No din ra a cindi ka Irkoy ŋaaray.

³⁶ Simoŋ nda nga hangasiney huru cewoo ra.

³⁷ Waatoo kaŋ i dii a, i nee a se: «Borey kul goo ma ni wiri.»

³⁸ Isa tuuru i se ka nee: «Ir ma koy koyra kanbey here kaŋ ga taalamma ne ga, hala ya waazu nongey din mo ra, zama woo se ay fatta.»

³⁹ Takaa woo nda a hanga Galile gandaa kul bande, a ga waazu ngi margahugey ra, a ga ganjey mo gaaray.

*Isa na jiraykoyni noo baani
(Matiyu 8.1-4; Luka 5.12-16)*

⁴⁰ Jiraykoy ni foo kaa Isa do. A kan nga kanjey ga k'a suurandi ka nee a se: «Nda n'baa, n'ga hin k'ay noo baani hala ya duu ka henan.»

⁴¹ Kan a na woo har, Isa hanse ka tamalla a se. A na nga kaboo tuku a ga ka nee a se: «Ay yadda, henan!»

⁴² Dogoo din da jiraa ben a ga, a henan.

⁴³ Isa n'a nan a ma koy, amma a citi a ga

⁴⁴ ka nee a se: «Gaabandi mas'a har boro kul se. Amma ma koy ni bon cebe sargari juwalkaa se jina, ma sargaroo kaa kan nda Musa na ni yaamar, hala ni duubaaniyanoo ma tee i se seedetaray.»

⁴⁵ Za aroo koy, nga no a sintin k'a fee. A mana fay nda šennoo haryanoo. Woo sabbu se, Isa si hin ka huru koyraa ra waati kan borey ga dii a. A cindi saajoo ra, de borey ga hun nongu kul here ka kaa a do.

2

Isa na bongu noo baani

(Matiyu 9.1-8; Luka 5.17-26)

¹ Jirbiyan banda ga, Isa yee kate Kaparnahum. Borey maa kan a goo hugey do.

² Alžama beeri foo kaa, hala ba hugoo mipoo too nda boro. Isa cindi a ga Irkoy meešennoo har i se,

³ kan boro fooyan kate a do bongu foo kan aru taaci no k'a zaa ka kaa.

⁴ Kan i mana hin k'a too Isa jine alžamaa booboyanoo se, i na sooraa fun ka sawa nda nongoo kan ra Isa goo, de i na daarijoo kan ga bongoo ga kani, zumandi.

⁵ Waatoo kaŋ Isa dii borey wey naanaa, a ŝelaŋ bongoo se ka nee: «Ay izoo, ni zunubey yaafandi.»

⁶ Citaaboo baykaw fooyaŋ kaŋ goo ma goro no din, cindi i ga ŝelaŋ ngi biney ra ka nee:

⁷ «Cin se bora a woo ga yadda ka ŝennoo woo har? A mma Irkoy wow! May no ma hin ka zunubey yaafa nda man'ti boro folloku kaŋ ti Irkoy?»

⁸ Dogoo din da Isa bay nga hundoo ra hayaa kaŋ i goo m'a miile ngi biney ra, woo se a nee i se: «Macin se war goo ma hayey wey miile war biney ra?

⁹ Affoo no ma faala, ka nee bongoo se: «Ni zunubey yaafandi» wala ka nee: «Tun, ma ni daarijoo zaa, ma dira?»

¹⁰ Sohõ kala war ma bay kaŋ Bora a kaŋ tee Adamize goo nda hini ka boro zunubey yaafa aduŋŋa ra.» Woo banda ga, a nee bongoo se:

¹¹ «Ay nee ma ne, ma tun, ma ni daarijoo zaa, ma koy ni hugoo do.»

¹² Bongoo tun, dogoo din da a na nga daarijoo zaa ka koy borey kul jine. A tee borey se bonhaway, de i cindi ka Irkoy beerandi ka nee: «Hũ, ir mana bay ka dii woo cine!»

*Isa ciya Lewi se a ma hanga nga bande
(Matiyu 9.9-13; Luka 5.27-32)*

¹³ Isa fatta koyne ka koy isabangoo mijoo ga. Borey kul ga koy a do, a g'i cawandi.

¹⁴ Kaŋ a ga bisa, a dii Alfe iz'aroo kaŋ maapoo ti Lewi*, ga goro alkaasidiikey goydogoo ra. Isa nee a se: «Hanga agay.» Lewi tun, de a hanga a bande.

¹⁵ Waatoo kaŋ Isa koy goro ŋaadogoo ra, Lewi hugoo ra, alkaasidiikaw nda zunubu teekaw booboyaŋ kaa Isa nda nga taalibey bande ka ŋaa. Borey kaŋ koy a bande ga hanse ka boobo.

¹⁶ Kaŋ Citaaboo baykey kaŋ goo Fariziyeney ra, ga dii kaŋ Isa goo ma ŋaa borey wey bande, i nee nga taalibey se: «Taka foo nda a ga ŋaa alkaasidiikey nda zunubu teekey bande?»

¹⁷ Isa maa ŝennoo, a nee i se: «Man'ti borey kaŋ ga saabu no ma too lotokor ga, wircikoyney no ma too a ga. Ya na kaa ka boro ŝerrantey cee, zunubantey no ay g'i cee.»

*Ižeena nda itaaga si koy cere bande
(Matiyu 9.14–17; Luka 5.33–39)*

¹⁸ Han foo Yehiya taalibey nda Fariziyeney meehaw. Boroyaŋ kaa Isa do k'a hãa ka nee: «Macin se Yehiya taalibey nda Fariziyeney waney ga meehaw, amma ni taalibey hunday si meehaw?»

¹⁹ Isa nee i se: «Taka foo nda aruhiiji taaga nda nga cerey goo hiijaa hugoo ra, de cerey ga meehaw? Kullihinne aruhijoo goo i bande, i si hin ka meehaw.

²⁰ Hanyaŋ ga kaa kaŋ aruhijoo ga zandi, hanoo din, i ga meehaw.

²¹ Boro kul si ŝukka dunba taaga ka darbay žeena baka. Nda a teendi mo, kul ŝukka taagaa

---

* **2:14 2.14** Lewi da se i ga nee Matiyo, Matiyo 9.9ra.

ga ižeena dogu, de nga hiino kottoo ga jaase ijinaa.

²² Koyne mo boro kul si alaneb hari moora taaga dan hunbar žeenayan ra. Nda a teendi mo, alaneb haroo ga boosu ka hunbarey bagu. Alaneb haroo mursu, hunbarey mursu. Adiši alaneb hari taagaa si huru kala hunbar taagayan ra!»

*Hayaa kan Isa n'a har hunanzam zaaroo ga
(Matiyu 12.1-8; Luka 6.1-5)*

²³ Hunanzam zaari foo hane, Isa bisa taasu faarey game. Nga taalibey ga dira, i sintin ka jeeniyan kaa.

²⁴ Fariziyeney šelan a se ka nee: «Macin se ni taalibey ne ma haya tee kan si teendi hunanzam zaari hane?»

²⁵ A nee i se: «War mana bay ka hayaa caw kan Dawda nda nga hangasiney n'a tee han foo kan i samagaatar, i heray?»

²⁶ Dawda huru Irkoy hugoo ra waatoo kan Abiyatar ga tee sargari juwalkey jineboraa. A na takulawey ŋaa kan jisandi Irkoy jine. A gar kan boro kul si hima k'i ŋaa, nda man'ti sargari juwalkey. A na nga hangasiney mo noo.»

²⁷ Isa nee i se koyne: «Hunanzam zaaroo mana tee kala borey se, amma borey mana tee hunanzam zaaroo se.

²⁸ Woo se Bora kan tee Adamize no ma hayaa har kan ga hima ka teendi hunanzam zaaroo mo hane.»

3

*Isa na aru kaŋ kaboo buu noo baani
(Matiyu 12.9–14; Luka 6.6–11)*

¹ Isa yee ka huru margahugoo ra. Aru foo goo no din kaŋ kaboo buu.

² Fariziyeney ga hanse ka Isa koroši ka dii wala a ga bora a noo baani hunanzam zaari hane, zama i mma baa ngi m'a wurru.

³ Isa nee aroo kaŋ kaboo buu se: «Tun ni boŋ ga borey game.»

⁴ A na borey hãa ka nee: «Ka ihenna tee wala ka ifutu tee hunanzam zaaroo hane? Ka hundi hallasi wala k'a naŋ a ma buu? Affoo no ma bisa?» Borey dangay.

⁵ Isa na moo fur i ga, a futu ngi binešendaa se. A nee aroo se: «Ni kaboo šerre.» A n'a šerre, de kaboo duu baani, a boori.

⁶ Kaŋ woo tee, dogoo din da Fariziyeney fatta margahugoo ra. I koy cere marga, ngi nda Herod kondaa borey, hala ngi ma takaa guna kaŋ nda ngi ga Isa halaci.

*Isa na alžamaa cawandi, a na wircikoyney noo
baani
(Matiyu 4.23–25; 12.15–16; Luka 6.17–19)*

⁷ Isa mooru no din ka koy isabangoo here, nga nda nga taalibey. Boro booboyaŋ koy a bande kaŋ hun Galile, nda Žude,

⁸ nda Žerizalem, nda Idume, nda gandaa kaŋ goo Žurdeŋ isaa se banda, nda gandaa kaŋ goo Tir nda Sidon jeroo ga. Borey ga maa hayey kul kaŋ a g'i tee, woo se i ga koy a do nda alžamaa beeri.

⁹ Isa nee nga taalibey ma harihii foo soolu nga se, hala alžamaa masi nga šiita.

¹⁰ Wircikoyni boobaa kaŋ a n'i noo baani maaganda se, jerey ga gurgay ka man a, hala ngi ma tuku a ga.

¹¹ Waati kaŋ ganjey kaŋ goo borey ra dii Isa, kul i mma sujudu jinoo ra ka kaati ka nee: «Ni ti Irkoy Iz'aroo!»

¹² Amma a zahā i ga nda gaabi ka nee i se kaŋ i masi nga bayrandi borey se.

*Isa na diyaw woy cindi hinka (12) suuba
(Matiyu 10.1-4; Luka 6.12-16)*

¹³ Isa žigi tondi hondu foo boŋ. A ciya arey se kaŋ a ga baa nga m'i suuba, de i kaa a do.

¹⁴ A na aru woy cindi hinka (12) zaa [kaŋ a na maapey daŋ diyaw], hala i ma cindi nga bande, de mo nga m'i sanba i ma koy waazu.

¹⁵ A n'i noo hini i ma ganjey gaaray.

¹⁶ Aru woy cindi hinkaa (12) kaŋ a n'i zaa ti: Simon kaŋ a n'a maagaaru Piyer,

¹⁷ nda Žak, nda nga armaa Yehiya kaŋ ti Zebede iz'arey kaŋ a n'i maagaaru Bonarge kaŋ maanaa ti «borey kaŋ ga hima nda beenaa jinjinoo»*,

¹⁸ nda Andere, nda Filip, nda Bartelemi, nda Matiyyu, nda Toma, nda Žak kaŋ ti Alfe iz'aroo, nda Tade, nda Simon kaŋ ti Kanani boraa,

¹⁹ nda Žudas Iskariyot kaŋ ti boraa kaŋ g'a nondi.

Isa naa-izey ga baa ngi m'a dii ka koy

---

* **3:17 3.17** Boro binetunanteyan no, Luka 9.54.

²⁰ Isa yee ka koy hugey do. Alžama foo marga koyne hala nongu kaŋ ra Isa nda nga taalibey si hin ka ba ŋaa.

²¹ Waatoo kaŋ Isa ŋaa-izey maa woo, i fatta ka nee ngi mm'a dii, zama i nee: «Lakkaloo ka hun a ga.»

*I na Isa hinoo himandi nda Ibilisi wanoo
(Matiyu 12.22–32; Luka 11.14–23; 12.10)*

²² Citaaboo baykey kaŋ doo ka hun Žerizalem, nee: «Belzebil[†] bara a ra! Ganjeŋ boŋkoynoo nda a ga ganjeŋ gaaray!»

²³ Isa ciya i se, de a na filla yaasayanteyan har i se ka nee: «Taka foo nda Ibilisi ga nga boŋ gaaray?»

²⁴ Laama kaŋ izey dunbu, laamaa din si hin ka kay.

²⁵ Hugu kaŋ izey dunbu, hugoo din si hin ka kay.

²⁶ Adiši nda Ibilisi tun nga boŋ se, a na nga boŋ zamna, a si hin ka kay. A ben a se.

²⁷ Koyne mo boro kul si hin ka huru gaabikoyni hugoo ra ka nga jinawey kom, nda man'ti a nk'a haw. Waatoo din ra, a ga nga hugoo jinawey kom.

²⁸ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, zunubey kaŋ adamize n'i tee, nda wowyaney kul kaŋ a n'i tee Irkoy se, i kul ga yaafandi.

²⁹ Amma boro kul kaŋ na Hundi Henanantaa wow si yaafandi hala abada, nga zunuboo ga jeeje a ga hala abada.»

[†] **3:22 3.22** Belzebil, Ibilisi maa foo no.

³⁰ Isa na woo har, zama i nka nee: «Ganji bara a ra.»

Isa armey nda nga jaa
(*Matiyu 12.46-50; Luka 8.19-21*)

³¹ Isa armey nda nga jaa kaa. I kay taray, de i na boro sanba kan ma ciya a se.

³² Alžamaa goo ma goro k'a wanga, de i nee a se: «Guna, ni jaa nda ni armey [nda ni woymey] goo taray, i ga ni hãa.»

³³ Isa zaabi ka nee i se: «May ti ay jaa nda ag'armey?»

³⁴ Woo banda ga, a na moo fur borey ga kan ga goro k'a wanga. A nee i se: «Ay jaa nda ay armey ne.

³⁵ [Zama] boro kul kan ga Irkoy ibaayoo tee, bora din ti ag'armaa, nga ti ay woymaa, nga ti ay jaa.»

4

Sayakaa filla yaasayantaa
(*Matiyu 13.1-9; Luka 8.4-8*)

¹ Isa sintin koyne ka cawandi isabangoo mijoo ga. Alžama beeri marga a bon hala nongu kan ra a nka koy huru harihii ra ka goro, amma borey kul cindi guraa ga isabangoo tenje.

² A na haya boobo cawandi i se filla yaasayanteyan ra. Nga cawandoo ra, a nee i se:

³ «Wa hanajer! Sayakaw foo ne ka fatta ka koy saya.

⁴ Kan a goo ma saya, dumiyoo jere foo kan fonda bande. Cirawey kaa, de i n'a gon.

⁵ Jere foo kaŋ tondidoo ra kaŋ ra labu boobo sii. Dogoo din da a zay, zama labu boobo sii a boŋ.

⁶ Waatoo kaŋ waynaa fatta, a ton. A kogu, zama a sii nda linji gaabante.

⁷ Jere foo kaŋ dumari karjikoyniyaŋ ra. Karjey beeri, i n'a hewguba, woo se a mana ize tee.

⁸ Jere foo kaŋ labu henna ra. A zay, a boosu, de a na izeyaŋ tee. Affoo na ize waranza (30) hay, affoo woydu (60), affoo zangu (100).»

⁹ Isa yee ka nee i se: «Boro kaŋ goo nda haŋa ka maa, ma haŋajer!»

Addaliloo kaŋ se Isa ga filla yaasayantey daŋ nga ŝenney ra

(Matiyu 13.10–17; Luka 8.9–10)

¹⁰ Waatoo kaŋ Isa goo nga hinne, borey kaŋ goo a bande nda taalibi woy cindi hinkaa (12) n'a hãa nda filla yaasayantey addaliloo.

¹¹ A nee i se: «War, war duu Irkoy Laamaa haya tugantaa, amma taray borey, haya kul si harandi i se kala nda filla yaasayanteyan.

¹² Nga ra

⟨ba kaŋ i ga guna, i si dii,

ba kaŋ i ga maa, i si faham,

hala i masi tuubi,

de ngi zunubey ga yaafandi!»*

Sayakaa filla yaasayantaa maanaa
(Matiyu 13.18–23; Luka 8.11–15)

---

* **4:12 4.12** Ezayi 6.9–10.

13 Woo banda ga, Isa n'i hãa ka nee: «War si filla yaasayantaa woo maanaa bay? Taka foo nda war ga hin ka faham filla yaasayantey jerey se?

14 Sayakaa man'ti kala boraa kaŋ ga Irkoy meeŋennoo say.

15 Wey kaŋ kaŋ fondaa bande man'ti kala borey kaŋ se Őennoo ga sayandi, za i maar'a, Ibilisi ga kaa ka Őennoo kaa kaŋ huru biney ra.

16 Tondidogoo kaŋ ra a saya man'ti kala borey kaŋ, nda i maa Őennoo, dogoo din da i g'a dii nda paali,

17 amma a mana linji tee i ra, i si gay a ra. Nda zarabiyan wala gurzugayyan kaa i ga Őennoo maaganda se, dogoo din da i ga murti.

18 Dumari karjikoyney kaŋ ra dumiyoo jere faa sayandi man'ti kala borey kaŋ maa Őennoo,

19 amma adupna alhuzuney, nda nga almaanoo kaŋ ga zanba, nda boonawey jerey no ma Őennoo hewguba, a masi ize tee.

20 Labu hennaa kaŋ ra jerey goo man'ti kala borey kaŋ maa Őennoo, i n'a dii. I ga ize tee, affoo waranza (30), affoo woydu (60), affoo zangu (100).»

Fitillaa filla yaasayantaa
(Luka 8.16–18)

21 Isa nee i se: «Boro ga fitilla zaa ka kusu gum a boŋ, wala k'a daŋ daari cire wala? N'bay a si daŋandi kala fitilla gorodogoo ga?

22 Haya tugante sii no kaŋ si kaa ka fataw. Sirri sii no kaŋ si kaa ka fataw.

23 Boro kaŋ goo nda haŋa ka maa, ma haŋajer!»

24 Woo banda ga, a nee i se: «Wa lakkal dan hayey kaŋ war ga maar'ey se. Takaa kaŋ nda war ga neeša, nga nda i ga neeši war se, de mo war ga duu tontoni.

25 Zama boro kaŋ goo nda a, i g'a noo koyne. Boro kaŋ sii nda a, ba woo kaŋ a goo nda a, ga taandi.»

Dumiyoo kaŋ ga zay nda nga boŋ filla yaasayantaa

26 Isa nee: «Irkoy Laamaa ga hima sanda de aru kaŋ koy dumi say laboo ra.

27 Nda aroo na cijiney kul tee a ga kani, a na zaarey kul tee a ga hoy, dumiyoo ga bagu ka beeri ka gar a mana bay takaa kaŋ nda a zay.

28 Laboo ga dumiyoo zayandi nga foo nda nga boŋ. A mma jin ka tee subu, nga banda ga, a ma tee jeeni, a ma yee koyne ka tee taasuu kaŋ goo jeenoo ga.

29 Za taasoo nin, aroo ga borey dan a ra nda cendi, zama heгаа ka too.»

*Dumi gurunbu-ize kaccaa filla yaasayantaa
(Matiyu 13.31-32, 34; Luka 13.18-19)*

30 Isa nee: «Macin nda ir ga Irkoy Laamaa sawandi? Wala mo, macin ti filla yaasayantaa kaŋ g'a fahamandi borey se?

31 A si hima nda kala dumi gurunbu-ize kaccu foo kaŋ se i ga nee mutardi. Waati kaŋ a sayandi, a kacca nda dumiyey kul kaŋ goo aduŋna ra.

³² Amma waati kaŋ a dumandi ka ben, a ga zay ka beeri ka bisa dumarey kul. A ga kabe beeriyaŋ tee hala cirawey ga hin ka teji tee a ra.»

*Isa ga cawandi nda filla yaasayanteyan
(Matiyu 13.34–35)*

³³ Filla yaasayantey wey dumi boobo nda Isa na Irkoy meešennoo har i se. A na taka tee kaŋ ra i ma hin ka faham a se.

³⁴ A si šelan i se kala nda filla yaasayanteyan hinne. Amma nda ngi hinne no, a ga šenney kul feeri taalibey se.

*Isa na hewoo kayandi
(Matiyu 8.23–27; Luka 8.22–25)*

³⁵ Zaari follokaa din da, kaŋ cijinoo too, Isa nee nga taalibey se: «Ir ma deŋ ka koy haroo boŋ faa ga.»

³⁶ Waatoo kaŋ i na alžamaa naŋ a ma koy, taalibey huru Isa bande harihiyoo kaŋ ra a goo k'a hun. De mo harihii fooyaŋ hanga ey ka koy.

³⁷ Hew beeri foo tun hala nongu kaŋ ra bondawey ga say hiyoo ra. Hiyoo too nda hari.

³⁸ Isa goo ma jirbi hiyoo koroo ra, furkanga goo boŋoo cire. Taalibey n'a tunandi, i nee a se: «Alfagaa, ir ga halaci, n'si huzun nda iri?»

³⁹ A tun jirboo ra, a zahã hewoo ga jina, a šelan isabangoo se ka nee: «Dangay suk!» Hewoo kay, de nongoo kul tee sōy.

⁴⁰ Woo banda ga, Isa nee nga taalibey se: «Macin se war ga arkubu? War si naanay hala sohõ?»

⁴¹ I hanse ka hunbur, de i ga cere hãa ka nee: «May ti boraawoo kan ba hewoo nda isabangoo ga hayaa tee kan a n'a har?»

5

*Isa na ganjiyan gaaray k'i kaa aru ra
(Matiyu 8.28–34; Luka 8.26–39)*

¹ Isa nda nga taalibey too isabangoo bon faa ga, Geraza koyraa borey laamaa ra.

² Isa zunbu harihiyoo ra. Dogoo din da aru foo kan ra ganji goo fatta saarawey ra k'a kubay.

³ Saarawey ti nga gorodogoo. Boro sii no kan ga hin k'a haw koyne, ba nda guuru karfu.

⁴ Cee booboyan i ga gaalayan dan cewey ra, i g'a haw nda guuru karfuyan, amma a ga guuru karfey dunbu, a ga gaalawey kayri. Boro kul gaaboo si hin k'a gooji.

⁵ Waati kul, cijin nda zaari, a sii kala saarawey ra nda tondi hondey bon. A ga kaati, a ga nga bon maray nda tondey.

⁶ Waatoo kan a na Isa honnay, kul a zuru ka koy sujudu jinoo ra,

⁷ de a na jinde jer ka kaati ka nee: «Macin ka agay nda ni marga, Isa Irkoy Jerantaa Iz'aroo? Ay n'a kar ni ga nda Irkoy, mas'ay zarabi!»

⁸ Hayaa kan se a na woo har man'ti kala Isa nka nee a se: «Ganjoo, hun aroo woo ra.»

⁹ Woo banda ga, Isa n'a hãa ka nee: «Macin ti ni maapoo?» A tuuru a se ka nee: «Ay maapoo ti Alžama, zama ir ga boobo.»

¹⁰ Aroo na Isa suurandi nda gaabi ka nee: «Masi ganjey gaaray k'i fattandi gandaa ra.»

11 A gar kaŋ nbirŋa booboyaŋ goo ma kur tondi hondoo jesoo ga.

12 De ganjey na Isa suurandi ka nee a se: «Ir sanba nbirŋawey wey ra, hala ir ma huru i ra!»

13 A n'a tee i se. Ganjey fatta aroo ra ka huru nbirŋawey ra. Nbirŋawey zuru ka hun tondi hondoo jesoo ga beene* ka isabangoo gaarandi. I ga koy too nbirŋa boŋ zenber hinka (2.000), i yoole.

14 Kaŋ woo tee kul, wey kaŋ g'i kur zuru ka koy alhabaroo filla koyraa nda saajoo borey se. De borey koy dii hayaa kaŋ tee.

15 Waatoo kaŋ i too nongoo kaŋ ra Isa goo, i dii aroo kaŋ ra ganjey cindi. A ga goro, darbay goo jindoo ra, lakkaloo ga timme daku. Borey kaŋ dii a hunbur.

16 Wey kaŋ dii hayaa kaŋ Isa n'a tee aroo nda nbirŋawey se no ma filla borey kaŋ kokor ka kaa se.

17 Woo banda ga, borey sintin ka wiri Isa ga, a ma mooru ngi gandaa ga.

18 Waatoo kaŋ Isa goo ma huru harihiyoo ra ka koy, bora a kaŋ ra ganjey cindi na Isa suurandi a ma naŋ nga ma cindi nga bande.

19 Amma Isa mana yadda, a nee aroo se: «Koy ni hugoo do nda ni borey do ka hayaa kul filla i se kaŋ ni Koyoo n'a tee ma ne, nda takaa kaŋ nda a hinna ma ne.»

20 Aroo dira gandaa kaŋ maɓnoo ti Dekapol (maanaa «koyra woy (10)»), kul bande ka takaa

---

* **5:13 5.13** «tondi hondoo jesoo ga beene», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «tondi hondoo boŋoo ga».

kul deede kaŋ Isa n'a tee nga se. Borey kul na almunkar.

Žayrus ize woyoo nda woyoo kaŋ tuku Isa bankaaraa ga

(Matiyu 9.18–26; Luka 8.40–56)

²¹ Isa deŋ koyne ka koy haroo boŋ faa ga [harihii ra]. Kaŋ a too, alžama beeri foo marga a boŋ haroo miŋoo ga.

²² Aru foo kaa kaŋ maapoo ti Žayrus kaŋ goo margahugoo boŋkoyney ra. Kaŋ a dii Isa, a sujudu cewey cire

²³ k'a suurandi nda gaabi ka nee a se: «Ay ize woy kaccaa goo buuyan mee ga. Kaa ka ni kaboo fur a ga hala a ma duu ka hallasi ka huna.»

²⁴ Isa koy a bande. Alžamaa beeri hanga a bande, i g'a šiita.

²⁵ Woo gar kaŋ woy foo goo jamaa ra kaŋ nga jiiri woy cindi hinka (12) a ga kuri mandi.

²⁶ A hanse ka fara lotokorey kabey ra waatey kaŋ i g'a safar. Alman kul kaŋ goo a se no a n'a daŋ wircoo ra, amma a man'a nafa. Wircoo mma koy de a ga tonton.

²⁷ Kaŋ a maa Isa maapoo, a huru alžamaa ra ka koy Isa dumaa ga ka tuku nga bankaaraa ga,

²⁸ zama a nka nee nga boŋ se: «Jalla, nda ya nka tuku ba nga bankaaraa ga, ay ga hallasi.»

²⁹ Dogoo din da kuri mandiroo kay, de a maate nga gaahamoo ra kaŋ nga doroo duu baani.

³⁰ Kaŋ woo tee, kul Isa maate kaŋ gaabi foo fatta nga ra. A bere alžamaa gamoo ra ka borey hãa ka nee: «May ka tuku ay bankaaraa ga?»

³¹ Nga taalibey nee a se: «N'ga dii alžamaa kaŋ ga ni šiita. Taka foo nda n'ga yee ka hãa: <May ka tuku ay ga?>»

³² Amma Isa cindi ka moo fur borey ga, hala nga ma dii bora a kaŋ too nga do.

³³ Woyoo jijiri hunburay se. Nga kaŋ ga bay hayaa kaŋ tee. A kaa ka sujudu Isa se. A na cimoo kul har a se.

³⁴ Isa nee woyoo se: «Ay izoo, ni naanaa na ni hallasi. Ma koy nda baani, de mo duu baani wircoo woo ra.»

³⁵ A goo ma šelan kaŋ boroyan hun margahugoo boŋkoynoo windoo do ka nee: «Ni ize woyoo faati. Macin se n'ga alfagaa zaa ka kay koyne?»

³⁶ Isa maa šenney wey, amma a mana kula. A nee margahugoo boŋkoynoo se: «Masi hunbur, naanay hinne.»

³⁷ Kaŋ Isa koy a do, a mana nan boro kul ma hanga nga nda man'ti Piyer, nda Žak, nda Yehiya kaŋ ti Žak armaa.

³⁸ Waatoo kaŋ i too nga windoo do, Isa gar kaŋ borey goo ma jiiimijaama. I ga hãe, i ga yooyo.

³⁹ Kaŋ Isa huru hugoo ra, a n'i hãa ka nee: «Macin ti jiiimijaamayanoo woo nda hãeney wey? Zankaa mana buu, a mma jirbi.»

⁴⁰ Borey n'a kašikaši. A na borey kul fattandi taray jina, a duu ka zankaa jaa nda baaboo nda borey kaŋ a n'i hangandi nga bande, ka huru nongoo kaŋ ra zankaa goo.

⁴¹ Isa na zankaa dii nda kaboo ka nee a se: «Taliita kum!» kaŋ maanaa ti «Woy-izoo, ay nee, ma tun ni boŋ ga».

⁴² Dogoo din da woy-izoo tun ka dira. A goo nda jiiri woy cindi hinka (12). A tee borey kul se bonhaway.

⁴³ Woo banda ga, Isa hanse ka gaabandi i ga kanj i masi nanj boro kul ma bay. A nee i se i ma zankaa noo njaayan.

6

Nazaret borey wanji Isa ga (Matiyu 13.53-58; Luka 4.16-30)

¹ Isa hun nongoo kanj ra a cindi. A kaa nga koyraa* ra. Nga taalibey hanga a ka koy a bande.

² Hunanzam zaaroo hane, a sintin ka cawandi margahugoo ra. Hanajerkey iboobo bonjey hanse ka haw, de i nee: «Man ra a duu takawey kanj a g'i tee? May k'a noo lakkaloo woo nda hini kanj nda a ga kayfey wey tee?

³ Man'ti bundu goykaa no wala? Man'ti Maryama iz'aroo no? Man'ti Žak, nda Žoses, nda Žud, nda Simoj armaa no wala? Koyne mo nga woymey sii ir do ne ra wala?» Woo se i wanji a ga.

⁴ Isa nee i se: «Nongu sii no kanj ra annabi si beerandi nda man'ti nga koyraa ra, nda nga alkabiilaa do, nda nga hugey borey do.»

⁵ No din ra Isa mana hin ka kayfi kul tee, nda man'ti wircikoyni fooyanj kanj a na nga kabey fur i ga k'i noo baani.

⁶ Isa na alaabiina nda borey wey naanay janjaa. Woo banda ga, a dira koyra kanbey bande kanj ga man no din ka cawandi.

* **6:1 6.1** Koyraa ti Nazaret.

*Isa na nga taalibi woy cindi hinkaa (12) sanba
(Matiyu 10.5–15; Luka 9.1–6)*

⁷ Isa ciya taalibi woy cindi hinkaa (12) se. A soolu k'i sanba ngi boro hinka-hinka. A n'i noo hini ganjey ga.

⁸ A n'i yaamar ka nee i se: «War masi haya kul zaa diraa se nda man'ti gobu. War masi nyaayan wala bolbol zaa, war masi nooru zaa war gamahawey ra.

⁹ War ma taami dan, amma war masi darbay hinka zaa.»

¹⁰ A nee i se: «Hugu kul kan ra war zunbu, war ma cindi no din da ra hala waati kan war ga koy.

¹¹ Nongu kan borey wanji ka war zumandi, i wanji ka hanajer war se, war ma hun no din ra war ma kusaa kokobu k'a kaa war cewey ga, woo ga tee seede kan haya futa no i n'a tee.»

¹² Taalibey koy borey waazu ka nee i ma tuubi.

¹³ I na ganji booboyan gaaray. I na wircikoyoni booboyan noo baani k'i yon nda jii.

*Yehiya kan ti batizekaa buuyanoo
(Matiyu 14.1–12; Luka 9.7–9)*

¹⁴ Kokoyoo kan se i ga nee Herod ga maa kan Isa maanoo ga harandi nongu kul ra. Boro fooyan ga nee: «Yehiya kan ti batizekaa tun bukawey ra, woo se a goo nda hini ka kayfiyan tee.»

¹⁵ Affooyan ga nee: «Ilyasu no.» Affooyan mo ga nee: «Annabi no sanda annabey kan bay ka bara cine.»

¹⁶ Kan Herod maa hayey wey, a nee: «Yehiya kan ay na bonoo kaa jindoo ga, nga no ka tun!»

17 Herod sanba ka Yehiya haw k'a dan kasaa ra, zama Herod nka hiija nga boŋ armaa gundoo, Filip wandoo kaŋ ti Herodiyad.

18 Zama Yehiya nka nee Herod se: «A si bisa ma ne, ni armaa wandoo ma bara ni kone.»

19 Woo se Herodiyad ga konna Yehiya. A baa nga m'a wii, amma a mongu.

20 Herod ga hunbur Yehiya. A ga bay kaŋ aru no kaŋ ga šerre, de mo a ga henan, a g'a lakkal henna haya kul masi duu a. Waati kaŋ a ga maa Yehiya ga šelan, a si bay haya kaŋ nga m'a tee, amma woo kul, a ga baa nga ma haŋajer a se.

21 Han foo Herodiyad duu waati henna. Waa-too man'ti kala hanoo kaŋ Herod na nga hayyanoo jiiri bereyanoo hoyandoo tee kaŋ ra a na boro beerey, nda sooje boŋkoyni beerey, nda Galile boro kayantey kul cee i ma ŋaa nga do.

22 Herodiyad ize woyoo huru nongoo kaŋ ra hoyandikey goo, de a gan jiney ra. A kan Herod nda hoyandikey se. Kokoyoo nee woysogaa se: «Haya kul kaŋ n'ga bag'a wiri ay ga, ay g'a noo ma ne.»

23 A yee ka žee woysogaa se ka nee: «Haya kul kaŋ n'g'a wiri, ay g'a noo ma ne, ba nda ay kokoytaraa jere faa no.»

24 Woysogaa fatta ka koy nga jaa hãa ka nee a se: «Macin no y'a wiri?» Naŋoo nee: «Yehiya kaŋ ti batizekaa, boŋoo wiri.»

25 Dogoo din da woysogaa koy nda cahãyan kokoyoo do k'a ŋaaray ka nee a se: «Ay si baa kala m'ay noo sohõ da Yehiya kaŋ ti batizekaa boŋoo fendu boŋ.»

²⁶ Kokoyoo binoo hanse ka maray, amma nga žeeyaney nda hoyandikey maaganda se a mana baa nga ma wanji woysogaa se.

²⁷ Dogoo din da a na sooje foo sanba k'a yaamar kaŋ a ma koy kate Yehiya kaŋ ti batizekaa boŋoo. Soojaa koy Yehiya boŋoo dunbu kasahugoo ra

²⁸ ka kate a fendu boŋ. A n'a noo woysogaa se, woysogaa n'a noo nga ŋaa se.

²⁹ Waatoo kaŋ Yehiya taalibey maa alhabaroo, i koy nga bukaa zaa k'a daŋ saaray ra.

Isa na boro zenber guu (5.000) ŋandi

(Matiyu 14.13-21; Luka 9.10-17; Yehiya 6.1-14)

³⁰ Diyawey marga Isa do ka hayey kul filla a se, nda cawandoo kul kaŋ ŋi n'a tee.

³¹ A nee i se: «Wa kaa ir ma koy jere ga nongu soyante ra ka hunanzam kayna.» Zama boro boobo ga koy i ga kaa i do, woo se i si duu ŋi boŋ ka ba ŋaa.

³² I koy harihiyoo ra nongu soyante ra ŋi hinne.

³³ Amma boro boobo dii ŋi tunyanoo, i n'i bay. I ga hun koyra kanbey kul ra ka zuru nda cee ka Isa nda nga taalibey jin nongoo kaŋ ra i ga koy.

³⁴ Kaŋ Isa zunbu harihiyoo ra, a dii alžamaa beeri, a tamalla i se, zama i ga hima nda sanda feejiyaŋ kaŋ sii nda kurkaw. De a na haya boobo cawandi i se.

³⁵ Waatoo kaŋ zaaroo koy, Isa taalibey man a ka nee: «Nongoo, haya kul sii a ra, waatoo koy ka ben.

³⁶ Borey wey naŋ i ma koy hawsaa nda koyra kanbey borey do kaŋ ga man ne ga ka ŋaayan day ka ŋaa.»

³⁷ Amma a zaabi ka nee i se: «War hunday m'i noo ŋaayan!» I nee a se: «N'ga hongu ir ma koy nzorfu kaaray tamma boŋ zangu hinka (200) takula day i se k'i noo i ma ŋaa wala?»

³⁸ Isa nee i se: «Wa koy guna wala takula marje bara war kone?» I koy borey hãa, de i yee a do ka nee: «Takula guu nda hamiisa hinka bara ir kone.»

³⁹ A n'i yaamar ka nee: «Wa borey gorandi soofu-soofu subu firzoo boŋ.»

⁴⁰ Borey goro, alžama fooyaŋ boro zangu (100) no, affooyaŋ boro woyguu (50).

⁴¹ Woo banda ga, Isa na takula guwaa nda hamiisa hinkaa zaa, a na nga boŋoo jer ka beenaa guna, a na albarka tee Irkoy se. A na takulawey dunbu k'i noo nga taalibey se i m'i zamna borey game. A na hamiisa hinkaa mo zamna borey kul game.

⁴² Borey kul ŋaa hala i kungu.

⁴³ I koy nda kokondo woy cindi hinka (12) kaŋ ga too nda takula dunbu-dunbantey nda hamiisaa kaŋ cindi.

⁴⁴ Borey kaŋ na [takulawey] ŋaa, man'ti kala aru zenber guu (5.000).

*Isa dira nda nga cewey hari boŋ
(Matiyu 14.22-33; Yehiya 6.15-21)*

⁴⁵ Woo banda ga, dogoo din da Isa na nga taalibey gaabi i ma huru harihiyoo ra ka koy nga

jine haroo boŋ faa ga Betsayda koyraa here. Nga hunday cindi ka alžamaa naŋ i ma koy.

⁴⁶ Kaŋ nga nda borey fay, a žigi tondi hondu foo boŋ ka Irkoy ŋaaray.

⁴⁷ Waatoo kaŋ cijinoo too, harihiyoo goo isabangoo gamoo ra, Isa hinne ka cindi guraa ga.

⁴⁸ A dii kaŋ hiyoo hunyanoo hanse ka šendi taalibey ga, zama hewoo mm'i gande. Kaŋ moo ga baa ka boo, Isa dira nda nga cewey isabangoo boŋ ka koy i here. A baa nga ma bisa i ga.

⁴⁹ Waatoo kaŋ taalibey ga dii a goo ma dira isabangoo boŋ, i hongu kaŋ boro kaŋ buu biyoo no, woo se i kaati.

⁵⁰ Kaŋ i kul dii a, i hunbur, amma dogoo din da Isa šelaŋ i se ka nee: «Wa bine tee, agay no, war masi hunbur.»

⁵¹ A huru i bande harihiyoo ra, de hewoo kay. Woo hanse ka taalibey boŋey haw.

⁵² Zama i mana faham ba takulawey kayfoo se. Ngi boŋey no ma šendi.

Isa na wircikoyney noo baani Genezaret laamaa ra

(Matiyu 14.34-36)

⁵³ Waatoo kaŋ i deŋ ka ben, i too Genezaret laboo ra. I too guraa ga.

⁵⁴ Kaŋ i fatta hiyoo ra, dogoo din da borey na Isa bay.

⁵⁵ I koy gandaa din kul ra. Nongu kul kaŋ ra borey maa kaŋ a kaa, i ga sintin ka kate a do wircikoyney daarijiyaŋ ga.

⁵⁶ A ma tee koyra kanbey, wala koyrawey, wala hawsa kul kaŋ ra Isa koy, i mma ngi wircikoyney kanandi farrey ra. I g'a suurandi a ma naŋ ngi

ma tuku nga darbaa mijoo hinne ga. Borey kul kaŋ tuku a ga hallasi.

7

Irkoy yaamaroo bisa adamizey alaadaa (Matiyu 15.1–9)

¹ Fariziyeney nda Citaaboo baykawyaŋ kaa ka hun Žerizalem ka marga Isa jeroo ga.

² I dii Isa taalibi fooyaŋ ga ŋaa nda ngi kabe žiibey, maanaa i man’i jumay.

³ Fariziyeney nda Alyahuudey kul, i si ŋaa nda i mana ngi kabey jumay hala i ma henan, zama i mma alaadaa beerandi kaŋ i n’a gar ngi kaagey ga.

⁴ Takaa din da, nda i hun yooboo ra, i si ŋaa nda i mana jumay ka henan. I goo nda alaada boobo fooyaŋ kaŋ i g’i kayandi, sanda ka potey, nda kusey, nda alhan taasawey, [nda daarey] jumay.

⁵ Fariziyeney nda Citaaboo baykey na Isa hãa ka nee: «Macin se ni taalibey si hanga alaadaa bande kaŋ ir n’a gar ir kaagey ga? Macin se i ga ŋaa nda ngi kabe žiibey?»

⁶ Isa nee i se: «Ezayi ga cum kaŋ na annabitaray tee war ga kaŋ ti almunafikey, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Alžamaa woo, mijney de nda i g’ay beerandi, amma biney ga hanse ka mooru agay.

⁷ Sujudu kaŋ i n’a tee ya ne man’ti kala yaada,

zama hayey kaŋ i g'i cawandi man'ti kala borey yaamarey.>^{*}

⁸ War ga Irkoy yaamaroo naŋ ka borey alaadaa kayandi.»

⁹ Isa tonton ka nee: «War goo ma Irkoy yaamaroo yankar henna ka koy war alaadaa gorandi!

¹⁰ Zama Musa nka nee: «Ni jaa nda ni baaba beerandi.>[†] De mo: «Boro kaŋ na nga jaa wala nga baaba kaynandi, a waazibi boraa ma wiiyandi.>[‡]

¹¹ Amma war, war ga nee: «Boro kaŋ nee nga jaa wala nga baaba se: “Haya kaŋ ay ga hima k'a noo ma ne man'ti kala 'korban' kaŋ maanaa ti 'sargaroo kaŋ ga hima ka nondi Irkoy maapoo ga'.”>

¹² Nga ne, war si naŋ a ma faabari kul tee nga jaa wala nga baaba se.

¹³ Takaa woo nda war ga Irkoy meeŋennoo derandi war alaadaa se kaŋ war g'a har war banda-ka-zunbey se. War ga takawey wey dumi boobo tee.»

Hayey kaŋ ga boro žiibandi
(Matiyu 15.10–20)

¹⁴ Isa ciya alžamaa se koyne ka nee: «War kul ma haŋajer ya ne ka faham.

¹⁵ Haya sii no kaŋ hun tarayhere ka huru boro ra kaŋ ga hin k'a žiibandi, amma hayey kaŋ ga hun boro binoo ra, wey din no m'a žiibandi.

---

^{*} 7:7 7.7 Ezayi 29.13. † 7:10 7.10 Fattaroo 20.12; Alhukumoo 5.16. ‡ 7:10 7.10 Fattaroo 21.17.

16 [Boro kanj goo nda haŋa ka maa, ma haŋajer!]

17 Waatoo kanj Isa na alžamaa nanj ka huru huggoo ra, nga taalibey n'a hãa nda filla yaasayantaa woo maanaa.

18 A nee i se: «War mo si faham? War si faham kanj haya kul kanj hun tarayheroo ra ka huru boro ra si hin k'a žiibandi?

19 A si huru binoo ra, amma nga gundoo ra a ga huru jina a ma warrandi salangaa ra.» Šennoo woo ga, ŋaayan kul, Isa n'a halalandi.

20 Isa nee: «Haya kanj ga hun boro binoo ra, woo din no ma boro žiibandi.

21 Zama borey kuneheroo ra, bine ra hongu laaley ga hun kanj ti woy nda aru izefututarawey, nda zaytarawey, nda borowiiyaney,

22 nda zinayaney, nda haya ceeciyaney albahi-iritaray ra, nda binekoguyaney, nda dargayan, nda haya futu boonayyan, nda canseyan, nda wowyan, nda binebeeritaray, nda saamataray.

23 Haya laaley wey kul si hun kala kunehere ra, ngey no ma boro žiibandi.»

*Woy yaw naanay Isa
(Matiyu 15.21-28)*

24 Isa tun no din ka koy Tir laamaa ra. A zunbu hugu foo ra, a si baa boro kul ma bay kanj nga goo no, amma a mana hin ka tugu borey se.

25 Woy foo kanj ize woy kaccaa ganji goo a ra, maa Isa maŋnoo, de a kaa a do ka sujudu a jine cewey cire.

26 Woyoo woo man'ti Alyahuudu no, nga dumoo ti Grek, a mana hayandi kala gandaa kanj

se i ga nee Siro-Fenisi. A n'a wiri Isa ga, a ma ganjoo gaaray k'a kaa nga ize woyoo ra.

²⁷ Isa nee a se: «Nan zankey ma n'aa ka kungu jina, zama a si boori boro ma zankey n'aa hayaa zaa k'a warra hanši-izey se.»§

²⁸ Woyoo na Isa zaabi ka nee: «Ay Koyoo, hanši-izey kan goo taaballoo cire ga zankey meecindey n'aa.»

²⁹ Isa nee a se: «Šennoo woo kan n'n'a har se, willi, ganjoo hun ni ize woyoo ra.»

³⁰ Woyoo koy nga hugoo do, a na nga izoo gar a ga kani nda baani daaroo boŋ, ganjoo hun a ra.

Isa na lutu noo baani

³¹ Isa hun Tir laamaa ra ka bisa nda koyraa kan maapoo ti Sidon ka yee ka kaa Galile isabangoo here ka bisa nda Dekapol (maanaa «koyra woy (10)») laamaa game.

³² Boroyan kate a do boro foo kan ga lutu, a si šelan mo ka boori. I na Isa suurandi a ma kabe fur a ga.

³³ Isa n'a ka mooru alžamaa ka koy jere ga. A na nga kabe-izey dan lutoo hanaway ra jina, a tufa, a na tufaa zaa k'a tuku lutoo deenoo ga,

³⁴ de a na nga boŋoo jer ka beenaa guna ka hunsar beeri foo tee ka nee a se: «Efaata!» kan maanaa ti «Wa feeri!».

³⁵ [Dogoo din da] hanaway feeri, deenoo hun denjiyanoo ga, de a šelan nda fondaa.

---

§ 7:27 7.27 Alyhuudey do, dumi kul kan man'ti ngi dumoo ga hima nda hanši.

³⁶ Isa na borey yaamar kaŋ i mas'a har boro kul se. Waati kul kaŋ Isa ga nee borey mas'a har, waati din no borey ga alhabaroo fee ka tonton.

³⁷ A tee alžamaa se boŋhaway beeri, de i nee: «Haya henna koonu no a g'a tee! A ga lutey haŋawey feeri, a ga benbawey šelaŋandi.»

8

Isa na boro zenber taaci (4.000) ŋandi (Matiyu 15.32–39)

¹ Jirbey wey alžama beeri foo goo Isa bande koyne. I sii nda haya kaŋ i g'a ŋaa. Isa ciya nga taalibey se ka nee i se:

² «Ay ga tamalla jamaa se, zama jirbi hinza ti woo kaŋ i goo ay bande, i sii nda haya kaŋ i g'a ŋaa.

³ Nda ay n'i yeeti ngi hugey do nda heraa, i ga kaŋ fondaa ra, zama affooyaŋ mana hun kala nongu mooro ra.»

⁴ Nga taalibey tuuru a se ka nee: «Man ra boro ga hin ka duu saajoo woo ra ŋaayan kaŋ ga borey wey kungandi?»

⁵ Isa n'i hãa ka nee: «Takula marje bara war kone?» I n'a zaabi ka nee: «Iyye bara ir kone.»

⁶ Woo banda ga, Isa na alžamaa yaamar i ma goro laboo ra. A na takula iyyaa zaa, a na albarka tee Irkoy se, a n'i dunbu k'i noo nga taalibey se i m'i zamna. Taalibey n'i zamna alžamaa se.

⁷ Hamiisa kayna fooyaŋ cindi i kone. Isa na albarka daŋ i ra. A nee i ma ngi mo zamna.

⁸ Borey ŋaa hala i kungu. I koy nda kokondo beeri iyye kaŋ ra wey kaŋ cindi goo.

⁹ I ga too boro zenber taaci (4.000) cine. Woo banda ga, Isa n'i nanj i ma koy.

¹⁰ Dogoo din da Isa huru harihiyoo ra, nga nda nga taalibey ka koy laamaa ra kanj maanoo ti Dalmanuta.

*Borey na tammaasa kayfante ceeci
(Matiyu 16.1-4)*

¹¹ Fariziyeney kaa, de i sintin ka kakaw Isa bande hala ngi m'a sii. I n'a wiri a ga a ma tammaasa kayfante foo tee kanj hun beenaa ra.

¹² Isa hunsar nga binoo ra nda saha, de a nee: «Cin se zamanoo woo borey ga tammaasa kayfante ceeci? Cimoo ne kanj ay g'a har war se, tammaasa kayfante kul si teendi zamanoo woo borey se koyn!»

¹³ Isa na Fariziyeney nanj, a yee ka huru harihiyoo ra ka koy haroo bonj faa ga.

*Dolobiroo kanj ga boro ga hima ka nga bonj hawgay
(Matiyu 16.5-12; Luka 12.1)*

¹⁴ Taalibey dirna ka takula zaa ngi bande nda man'ti ize folloku kanj cindi i kone harihiyoo ra.

¹⁵ Isa n'i yaamar ka nee: «Guna, wa hawgay Fariziyeney dolobiroo nda Herod dolobiroo ga.»

¹⁶ Zama takula sii taalibey kone, i šelan-šelan cere game.

¹⁷ Isa bay, a nee i se: «Macin se war ga šelan-šelan ka nee kanj war sii nda takula se? War si faham, war si dii hala sohõ? War bonjey no ma šendi wala?

18 War goo nda mooyan, war si dii wala? War goo nda hanayan, war si maa wala? War si hongu

19 waatoo kan ay na takula guwaa dunbu boro zenber guwaa (5.000) se, wey kan cindi kokondo marje ra war n'i dan ka koy?» Taalibey nee a se: «Kokondo woy cindi hinka (12).»

20 «De waatoo kan ay na iyyaa dunbu boro zenber taaca (4.000) se, kokondo beeri marje no war n'i too nda wey kan cindi k'i ka koy?» I tuuru a se ka nee: «Kokondo beeri iyye.»

21 A nee i se: «Woo kul, hala sohõ war si faham wala?»

Isa na danaw mooney feeri kan goo Betsayda

22 Isa nda nga taalibey too Betsayda. Boroyan kate a do danaw foo, de i n'a suurandi kan a ma danaa taaru k'a noo baani.

23 Isa na danaa dii nda kaboo, a n'a gongu ka hibi koyraa ga. A na tufay dan danaa mooney ga. A na nga kabey fur a ga, de a nee a se: «N'ga dii haya wala?»

24 Danaa na nga mooney feeri. A nee: «Ay ga dii borey, amma i mma tee ya ne sanda tuuriyan kan ga dira.»

25 Isa yee koyne ka nga kabey dan mooney ga, de a dii henna, a yee nga taka žeenaa ga, nga moo gunaa henan.

26 Woo banda ga, Isa na aroo yeeti a ma koy nga hugoo do, a nee a se: «Masi ba huru koyraa ra.»

May ti Isa?

(Matiyu 16.13–20; Luka 9.18–21)

²⁷ Isa nda nga taalibey dira ka koy koyra kanbey kaŋ ga man koyraa ga kaŋ se i ga nee Sezare Filip*. Fondaa ra, a na nga taalibey hãa ka nee: «Borey mma nee, may ti agay?»

²⁸ I nee a se: «Boro fooyaŋ ga nee kaŋ Yehiya kaŋ ti batizekaa ti ni, affooyaŋ ga nee kaŋ Ilyasu ti ni, affooyaŋ mo ga nee kaŋ annabey de affoo ti ni.»

²⁹ A n'i hãa ka nee: «De war, war mma nee, may ti agay?» Piyer n'a zaabi ka nee: «Ni ti Almasihu.»

³⁰ Isa hanse k'i yaamar kaŋ i masi nga maapoo har boro kul se.

Isa šelan nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga (Matiyu 16.21–23; Luka 9.21–22)

³¹ Woo banda ga, Isa sintin ka nga taalibey bayrandi ka nee i se kaŋ kala Bora a kaŋ tee Adamize ma dii zarabi booboyaŋ. Boro beerey nda sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey g'a yankar. A ga wiiyandi, de jirbi hinza banda ga, a ga tun.

³² A na šennoo woo har i se kaaray. Piyer n'a dii jere ga ka citi a ga.

³³ Isa bere, de a na nga taalibey guna. A citi Piyer ga ka nee a se: «Mooru ay ga, Šaytan, zama n'si alhuzun nda Irkoy ibaayoo, borey wanoo nda n'ga alhuzun.»

Takaa kaŋ ga kate boro ma hanga Isa (Matiyu 16.24–28; Luka 9.23–27)

³⁴ Woo banda ga, Isa ciya alžamaa nda nga taalibey se, a nee i se: «Boro kaŋ ga baa nga

---

* 8:27 8.27 Matiyu 16.13.

ma hanga ay bande, kala a ma nga alhawaa nan, a ma nga kanjandibundoo zaa† jina, a ma hanga agay.

³⁵ Boro kan ga baa nga ma nga hundoo hallasi g'a mursu, amma boro kan ga nga hundoo mursandi agay nda Alhabar Boryaa maaganda se g'a hallasi.

³⁶ Macin no a g'a hanse boro se a ma duu adunna kul, nda nga hundoo ga mursu?

³⁷ Macin no boro g'a barmay nda nga hundoo?

³⁸ Boro kul kan agay nda ay meešenney g'a haawandi zamanoo woo boro zinateerey nda zunubantey game, Bora kan tee Adamize mo ga haw a borey game waati kan a kaa nga Baaba Irkoy daržaa ra nda almalayka henanantey.»

9

¹ Isa nee i se: «Cimoo ne kan ay g'a har war se, boroyan goo ne kan si buuyan taba i mana dii Irkoy Laamaa ma kaa nda sahã.»

Isa kunturoo alhaaloo barmay

(Matiyu 17.1-13; Luka 9.28-36; Piyer bataga 2to 1.16-18)

² Jirbi iddu banda ga, Isa na Piyer, nda Žak, nda Yehiya zaa ka koy jere ga, ngi hinne tondi hondu beeri foo ga. Nga kunturoo alhaaloo barmay jiney ra.

³ Nga darbawey tee ikaaray far. Boro sii adunna ra kan ga hin ka darbawey kaarayandi ka too nga waney takaa.

---

† **8:34 8.34** Boro ma nga kanjandibundoo zaa man'ti kala boro ma yadda ka nga hundoo noo sanda takaa kan nda Isa na nga wanoo noo.

⁴ Ilyasu nda Musa bangay i se, de i cindi ka šelan Isa bande.

⁵ Piyer na šennoo zaa ka nee Isa se: «Rabbi, a ga boori ir ma cindi ne ra, adiši ir ma hukkm hinza cin, affoo ni se, affoo Musa se, affaa Ilyasu se.»

⁶ Piyer si bay haya kaŋ nga m'a har, zama taalibi hinzaa kul nka hunbur.

⁷ Duula foo na nga biyoo k'i gum, de jinde foo fatta duulaa ra ka nee: «Woo ti agay Iz'aroo, ay baakaa, wa haŋajer a se!»

⁸ Dogoo din da taalibey guna-guna ngi jerey ga, amma i mana dii boro kul, ngi nda Isa hinne no.

⁹ Kaŋ i goo ma zunbu tondi hondoo boŋ, Isa n'i yaamaro ka nee kaŋ woo kaŋ i dii a, i mas'a deede boro kul se hala waati kaŋ ra Bora kaŋ tee Adamize tun bukawey ra.

¹⁰ I na yaamaroo dii, amma i cindi ka cere hãa ka nee: «‹Ka tun bukawey ra›, woo din ti macin?»

¹¹ Woo banda ga, i na Isa hãa ka nee: «Macin se Citaaboo baykey ga nee kaŋ kala Ilyasu ma kaa jina?»

¹² A nee i se: «Cimi no kaŋ Ilyasu ga kaa ka hayey kul gorandi jina. Macin se a hantumandi Citaaboo ra Bora kaŋ tee Adamize ga kaŋ a ga dii zarabi booboyaŋ, i g'a kaynandi.

¹³ Amma ay ga war bayrandi kaŋ Ilyasu kaa, de borey n'a tee woo kaŋ kan i se, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi a ga.»

*Isa na ganji gaaray k'a kaa zanka ra
(Matiyu 17.14–21; Luka 9.37–43)*

14 Waatoo kaŋ i too taalibey cindey do, i dii alžama beeri foo kaŋ g'i wanga nda Citaaboo baykawyaŋ kaŋ ga kakaw i bande.

15 Kaŋ borey dii Isa, boŋey hanse ka haw. I zuru ka koy a do k'a foo.

16 A n'i hãa ka nee: «Macin ga war goo ma kakaw i bande?»

17 Boro foo kaŋ goo alžamaa ra, n'a zaabi ka nee: «Alfagaa, ya nka kate ni do ay iz'aroo kaŋ ra ganji goo kaŋ g'a benbandi.

18 Nongu kul kaŋ ra zankaa goo, nda a tun a se, a g'a warra ganda, a ga kufu kar, a ga hiŋey kaama, gaahamoo ga kogu karbaši. Ay n'a wiri ni taalibey ga i ma ganjoo gaaray, amma i mana hin.»

19 Isa zaabi ka nee i se: «Dumi kaŋ si naanay, hala waati foo no ay ga hima ka cindi war bande? Hala waati foo no ay ga hima ka war suuri? Wa kate zankaa ya ne.»

20 I kate nda a do. Kaŋ ganjoo dii Isa, a na zankaa guzuguzu. A n'a kaŋandi ganda. A cindi ka bilimbilim laboo ra, de mijoo ga kufu kar.

21 Isa na zankaa baaba hãa ka nee: «Za waati foo no woo ga tee a se?» Baaboo tuuru a se ka nee: «Za nga zankakaccutaraa ga.

22 Cee booboyaŋ ganjoo g'a warra nuune ra wala hari ra hala nga m'a halaci. Nda n'ga hin, hinna ir ga, m'ir soolam!»

23 Isa tuuru a se ka nee: «N'nee: <Nda n'ga hin...>! Haya kul ga hin ka tee boro kaŋ naanay se.»

24 Dogoo din da zankaa baaba kaati ka nee: «Ay naanay. Ay faaba k'ay naanay jaŋaa kaa!»

²⁵ Kan̄ Isa dii alžamaa goo ma zuru ka kaa, a zahã ganjoo ga ka nee a se: «Ganjoo kan̄ ga boro tee lutu nda benbaw, ay na ni yaamar, hun zankaa woo ra, de mo masi yee ka huru a ra hala abada!»

²⁶ Ganjoo na kaati beeri tee, a na zankaa guzuguzu futu, de a hun a ra. Zankaa hima nda bukaw. Woo se boro boobo nee: «A buu.»

²⁷ Amma Isa na zankaa dii nda kaboo. A n'a tunandi, de zankaa kay nga boŋ ga.

²⁸ Waatoo kan̄ Isa huru hugoo ra, nga nda nga taalibey hinne bara no, i n'a hãa ka nee: «Macin se ir, ir mana hin ka ganjoo gaaray?»

²⁹ Isa nee i se: «Ganjoo woo dumoo si hin ka fatta nda man'ti Irkoy ŋaarayyan [nda mee-hawyan].»

Isa yee ka šelan̄ nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga

(Matiyu 17.22–23; Luka 9.43–45)

³⁰ I hun no din, i koy bisa nda Galile, amma Isa si baa borey ma bay.

³¹ Zama haya kan̄ se a mma nga taalibey cawandi, a nee i se: «Boraa kan̄ tee Adamize ga kan̄andi adamizey kabey ra. I ga kaa k'a wii, de jirbi hinza banda ga, a ga tun.»

³² Amma taalibey mana faham šennoo woo se, de i ga hunbur k'a hãa.

May ka bisa borey kul?

(Matiyu 18.1–5; Luka 9.46–50)

³³ I koy Kaparnahum. Waatoo kan̄ i goo hugoo ra, Isa n'i hãa ka nee: «Macin ga war cindi ka kakaw fondaa ra?»

³⁴ I mana tuuru, zama fondaa ra i nka cindi ka cere kakaw ka bay, ngi ra, may ka bisa borey kul.

³⁵ Isa goro, a ciya taalibi woy cindi hinkaa (12) se. A nee i se: «Boro kaŋ ga baa nga ma huru jine, kala a ma nga boŋ yeeti borey kul se banda. A ma tee borey kul se tam.»

³⁶ Woo banda ga, a na zanka kaccu foo zaa k'a daŋ ngi gamey ra. A n'a naagu nga gandoo ra, de a nee i se:

³⁷ «Boro kul kaŋ yadda ka zanka kaccaa woo cine dii ay maaganda se, boraa, agay hunday ga a yadda. Boro kul kaŋ yadda ay ga man'ti agay hinne ga a yadda, amma boraa kaŋ n'ay sanba ga a yadda.»

³⁸ Yehiya nee Isa se: «Alfagaa, ir dii aru foo kaŋ ga ni maanoo cee ka ganjey gaaray. Ir n'a ganji a m'a tee, zama a sii ir bande.»

³⁹ Isa nee: «War mas'a ganji, zama boro sii no kaŋ g'ay maanoo cee ka kayfi tee, de koyne dogoo din da a ma haya futu har ay ga.

⁴⁰ Boro kaŋ si konna ir, goo ir bande.

⁴¹ Boro kaŋ na war haŋandi hari yaynaa poti foo Almasihu maaganda se, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, nga sufuraa si dere.»

*War ma hanse ka hawgay zunubu ga
(Matiyu 18.6-9; Luka 17.1-2)*

⁴² «Boro kaŋ na boro kaccey wey affoo kaŋ ga naanay [agay] kaŋandi zunubu ra, boraa din, fufutondi beeri ma hawandi jindoo ga ka warrandi teekoo ra baa a se.

⁴³ Nda ni kaboo no ma ni kaŋandi zunubu ra, a dunbu k'a kaa. Ma tee kabefookoyi ka huru

hunaroo ra baa ma ne ma bara nda kabe hinka, ma koy žahannam nuunaa ra kaŋ si buu.

⁴⁴ [No din nooney kaŋ ga boro hamoo ŋaa si buu, nuunaa mo si buu abada.]

⁴⁵ Nda ni cewoo no ma ni kaŋandi zunubu ra, a dunbu k'a kaa. Ma huru hunaroo ra nda cee foo baa ma ne n'goo nda cee hinka, ma warrandi žahannam ra.

⁴⁶ [No din nooney kaŋ ga boro hamoo ŋaa si buu, nuunaa mo si buu abada.]

⁴⁷ Nda ni moŋoo no ma ni kaŋandi zunubu ra, a dogu. Ma huru Irkoy Laamaa ra nda moo foo baa ma ne n'goo nda moo hinka, ma warrandi žahannam ra.

⁴⁸ No din nooney kaŋ ga boro hamoo ŋaa si buu, nuunaa mo si buu abada.

⁴⁹ Zama boro foo kul ga ciiri-ciirandi nda nuune.*

⁵⁰ Ciiri ga boori, amma nda ciiri tenbaa hun, macin nda boro ga yee k'a noo tenbe? Ciiri tenbe ma bara war ra, alaafiya ma bara war nda cere game.»

10

*Isa šelaŋ fayyan ga
(Matiyu 19.1–12; Luka 16.18)*

¹ Isa hun no din, a tun ka koy Žude gandaa ra, a koy Žurdeŋ isaa se banda. Alžama foo yee ka

---

* **9:49 9.49** Hantum fooyaŋ ga tonton ka nee: «Sargari kul ga ciiri-ciirandi.» Ciiri goyoo man'ti kala ka henanandi, ka haya marga a masi hasara, amaanaa tammaasaa no (Sargarey 2.13).

marga a boŋ. A sintin k'i cawandi koyne, sanda takaa kaŋ a doona k'a tee.

² Fariziyen fooyaŋ man a k'a sii. I n'a hãa ka nee: «A ga bisa aru se a ma fay nga wandoo wala?»

³ Isa n'i zaabi ka nee: «Macin nda Musa na war yaamar?»

⁴ I nee: «Musa yadda aru ma fay-kaddaasu hantum jina, a ma fay.*»

⁵ Isa nee i se: «War biney ŝendiyanoo se a na yaamaroo woo hantum war se,

⁶ amma za aduŋŋa takaroo sintinoo ga, <aru nda woy no Irkoy n'i tee.>†

⁷ <Woo ka kate, boro ga hun nga jaa nda nga baaba do [ka denji nga wandoo ga],

⁸ de ngi boro hinkaa ga tee gaaham folloku.>‡ Woo ra i si yee ka tee ihinka, amma i mma tee gaaham folloku.

⁹ Borey kaŋ Irkoy n'i marga, adamize mas'i fayandi.»

¹⁰ Waatoo kaŋ i willi hugey do, taalibey yee ka Isa hãa nda fayyan ŝennoo.

¹¹ A nee i se: «Boro kul kaŋ na nga wandoo fay ka hiiji affoo, a na zina tee ka duu zunubu ijinaa ga.

¹² Woy mo kaŋ na nga kurŋoo fay ka hiiji aru foo na zina tee.»

*Isa na albarka daŋ zankey ra
(Matiyu 19.13-15; Luka 18.15-17)*

* **10:4 10.4** Alhukumoo 24.1, 3. † **10:6 10.6** Sintinoo 1.27; 5.2.

‡ **10:8 10.8** Sintinoo 2.24.

¹³ Boroyan kate Isa do zankayan hala a m'i taaru, amma taalibey citi i ga.

¹⁴ Waatoo kan Isa dii woo, a futu ka nee i se: «Wa zankey nan i ma kaa ay do, war mas'i ganji, zama borey kan ga hima nda ey wane nda Irkoy Laamaa.

¹⁵ Cimoo ne kan ay g'a har war se, boro kul kan mana Irkoy Laamaa dii sanda takaa kan nda zanka kaccu g'a dii, šikka sii kan boraa si huru a ra.»

¹⁶ Woo banda ga, a na zankey naagu nga gandoo ra, a na nga kabey fur i ga ka albarka dan i ra.

Aru almankoynoo

(Matiyu 19.16-30; Luka 18.18-30)

¹⁷ Waatoo kan Isa na fonda zaa, aru foo zuru ka kaa. A kan kanjey ga Isa jine k'a hãa ka nee: «Alfa boryaa, macin no ay ga hima k'a tee hala ya hunayan abadantaa tubu?»

¹⁸ Isa nee a se: «Macin se n'ga nee ay ga boori? Boro kul si boori nda man'ti Irkoy hinne.

¹⁹ N'ga yaamarey bay: «Masi boro wii, masi zina, masi zay, masi taari seedetaray tee», masi boro kul tooje, «ni jaa nda ni baaba beerandi.»§»

²⁰ Aroo n'a zaabi ka nee: «Alfagaa, wey kul ay n'i dii za ay zankataraa ga.»

²¹ Isa n'a guna, a bag'a. A nee a se: «Haya foo ga ni kuma: hayey kul kan goo ma ne neere, de ma hayoo noo talkey se, woo ra n'ga duu alman beenaa ra. Nga banda ga, ma kaa ka hanga agay.»

---

§ 10:19 10.19 Fattaroo 20.12-16; Alhukumoo 5.16-20.

²² Aroo gaahamoo buu a ga kaŋ Isa na ŝennoo woo har. A koy nda binemarayyan, zama a goo nda alman booboo.

²³ Isa guna jine nda banda, de a nee nga taalibey se: «A ga ŝendi borey kaŋ goo nda alman se i ma huru Irkoy Laamaa ra.»

²⁴ Ŝenney kaŋ a n'i har hanse ka taalibey boŋey haw. Isa yee ka nee i se: «He zankey, Irkoy Laamaa huruyanoo ga ŝendi!

²⁵ Yoo ma bisa nda sana fun ga faala nda almankoyini ma huru Irkoy Laamaa ra.»

²⁶ Taalibey boŋhawaa mma koy de a ga tonton. I nee cere se: «Adiŝi may no ma hin ka hallasi?»

²⁷ Isa n'i guna, de a nee i se: «Adamizey se a ga mongu, amma man'ti Irkoy se, zama haya sii no kaŋ ga mongu Irkoy se.»

²⁸ Woo banda ga, Piyer nee a se: «Ir ne, ir na hayey kul naŋ ka hanga ni bande.»

²⁹ Isa n'a zaabi ka nee: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, boro kul sii no kaŋ ga nga hugoo naŋ, wala nga armey, wala nga woymey, wala nga ŋaa, wala nga baaba, wala nga izey, wala nga faarey agay nda Alhabar Boryaa maaganda se,

³⁰ kaŋ si duu hayey wey cine zangu (100) zamanoo woo ra: huguyan, nda armayan, nda woymeyan, nda ŋaayan, nda izeyan, nda faariyan. A ga kaa ka duu gurzugayyan, amma alaaharaa hane a ga duu hunayan abadantaa.

³¹ Amma boro booboyan kaŋ goo jine ga kaa ka tee ikokoranteyan, ikokorantey ga kaa ka tee ijinawey.»

Isa cee hinzantoo kaŋ a ga šelan

*nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga
(Matiyu 20.17–19; Luka 18.31–34)*

³² Isa nda borey kaŋ goo a bande dira ka žigi ka koy Žerizalem. Isa goo ma dira jiney ra. Taalibey biney n’i kankam, de borey kaŋ hanga i bande ga hunbur. Isa yee ka taalibi woy cindi hinkaa (12) dii ka sintin ka hayey har i se kaŋ ga kaa ka tee nga ga.

³³ A nee: «Nga ne, ir goo ma žigi ka koy Žerizalem. I ga Bora a kaŋ tee Adamize nondi sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey se. I ga kayandi kaŋ a mma hima ka buu. I g’a nondi kutakey se.

³⁴ I g’a kaynandi, i ga tufa a ga, i g’a barzu, de i g’a wii. Jirbi hinza banda ga, a ga tun.»

*Jineboro mma tee alhaadimaykaw
(Matiyu 20.20–28; Luka 22.24–27)*

³⁵ Zebede iz’arey kaŋ ti Žak nda Yehiya, man Isa ga. I nee a se: «Alfagaa, ir ga haya foo wiri ni ga, m’a tee ir se.»

³⁶ A n’i hāa ka nee: «Macin no war ga baa y’a tee war se?»

³⁷ I nee a se: «Ir mma baa ma naŋ ir affoo ma goro ni kabe hennaa ga, affaa ma goro ni kabe laalaa ga ni daržaa ra.»

³⁸ Isa nee i se: «War si haya bay kaŋ war g’a wiri. War ga hin ka gurzugaa potoo hayaa haŋ kaŋ ay g’a haŋ wala? War ga hin ka batizandi nda batizeyanoo kaŋ nda ay ga batizandi wala?»

³⁹ I nee a se: «Ir ga hin.» Isa nee i se: «War ga kaa ka potoo hayaa han kan ay g'a han, war ga kaa ka batizandi nda batizeyanoo kan nda ay ga batizandi,

⁴⁰ amma ka goro ay kabe hennaa wala ilaalaa ga, man'ti agay no m'a kayandi. A si nondi kala borey kan se Irkoy n'a soolu.»

⁴¹ Kan taalibi woyaa (10) maa woo, i sintin ka dukur Žak nda Yehiya ga.

⁴² Isa ciya i se, a nee i se: «War ga bay kan borey kan i g'i himandi nda gandawey bonkoyney ga koytaray fur i bon, ngi boro beerey ga hini fur i bon.

⁴³ Amma war game man'ti takaa woo no, boro kan ga baa nga ma tee boro beeri war ra, kala a ma tee war tamoo.

⁴⁴ Boro kul kan ga baa nga ma huru war ra jine, kala a ma nga bon tee borey kul se banpa.

⁴⁵ Zama Bora kan tee Adamize mana kaa hala i ma alhaadimay nga se, amma a nka kaa ka alhaadimay, de mo ka nga hundoo noo hala boro boobo zunubey ma banandi k'i hallasi.»

Isa na danaw moyey feeri Žeriko koyraa jeroo ga

(Matiyu 20.29–34; Luka 18.35–43)

⁴⁶ I naaru ka koy too Žeriko. Waatoo kan Isa ga fatta koyraa ra, nga, nda nga taalibey, nda alžama beeri, danaw gariibu goo ma goro fondaa jeroo ga. Maapoo ti Bartime, baaboo ti Time.

⁴⁷ Waatoo kan a maa kan Isa Nazaret bora no, kul a sintin ka kaati ka nee: «Dawda Haamaa, Isa, hinna ay ga!»

⁴⁸ Boro boobo ga citi danaa ga a ma dangay. Amma a mma kaati ka tonton ka nee: «Dawda Haamaa, hinna ay ga!»

⁴⁹ Isa kay, de a nee: «Wa ciya a se.» I ciya danaa se ka nee: «Bine tee, tun ni boŋ ga, a ga ciya ma ne.»

⁵⁰ Danaa na nga darbay beeroo warra, a sar ka tun ka koy Isa do.

⁵¹ Isa n'a hãa ka nee: «Macin no n'ga baa y'a tee ma ne?» Danaa nee a se: «Rabbuni (maanaa <alfagaa>), ya mma baa ya yee ka dii.»

⁵² Isa nee a se: «Ma koy nda baani, ni naanaa na ni hallasi.» Dogoo din da moyey yee ka dii, a hanga Isa ka fonda a tee a bande.

11

Isa huru Žerizalem sanda kokoy

(Matiyu 21.1–11; Luka 19.28–40; Yehiya 12.12–19)

¹ Waatoo kaŋ i ga man Žerizalem, de i too Betefaže nda Betani kaŋ goo Zaytunaŋey tondi hondoo jeroo ga, Isa na taalibi hinka sanba.

² A nee i se: «Wa koy koyra-izoo ra kaŋ ga war tenje. Za war too, nga no war ga farka-ize foo gar kaŋ ga hawa kaŋ boro kul mana bay ka žigi a boŋ. W'a feeri, war ma kate a.

³ Nda boro nee war se: «Macin se war ga woo tee?», wa nee a se: «Ir Koyoo no ma too a ga, sohõ da a g'a yeeti kate ne ra.»»

⁴ I koy, de i na farka-ize foo gar. A ga hawa hugu mee foo ga taray, lolaa ra. I n'a feeri.

⁵ Borey kaŋ goo no din, affooyaŋ i ra n'i hãa ka nee: «Macin no war goo m'a tee? Macin se war ga farka-izoo feeri?»

⁶ I ŧelaŋ i se sanda takaa kaŋ nda Isa n'a har. I na taalibey naŋ i m'a tee.

⁷ I kate farka-izoo Isa do. I na ngi darbawey fur a boŋ, de Isa goro a ga.

⁸ Boro boobo na ngi darbawey daaru fondaa ra, affooyaŋ na tuuri kabeyaŋ kaŋ ga fita goo kaŋ i n'i dunbu faarey ra, kanandi.

⁹ Borey kaŋ goo jinoo ra nda wey kaŋ goo dumaa ga kaati ka nee:

«Hozaana!

Albarka ma bara boraa se kaŋ goo kaa ir Koyoo maapoo ga!

¹⁰ Albarka ma huru Laamaa ra kaŋ goo kaa, ir kaagaa Dawda Laamaa!

Hozaana beena se beene!»*

¹¹ Isa too Žerizalem, de a huru Irkoy hugu beeroo ra. A na haya kul kaŋ g'a kuubi k'a bere guna jina, amma kaŋ cijinoo huroo se, a koy Betani, nga nda taalibi woy cindi hinkaa (12).

Jeejaynaŋoo kaŋ Isa n'a danga

(Matiyu 21.18-19)

¹² Subaa ra, kaŋ Isa nda nga taalibey na fondaa zaa ka fatta Betani, a heray.

¹³ A ga jeejaynaa foo kaŋ ga fita goo honnay nongu mooro ra. A koy tuuroo do ka guna wala nga ga duu a ga izeyaŋ k'i ŋaa. Amma kaŋ a man a, a mana haya kul gar a ga kala fitawey, zama jeejaynaŋey hayyanoo waatoo mana too.

---

* **11:10 11.10** Zabur 118.25-26.

¹⁴ Isa nee jeejaynaŋoo se: «Yala boro kul masi yee ka ni izoo ŋaa hala abada!» Taalibey maa ůennoo kaŋ a n'a har.

Isa na maamalakey gaaray Irkoy hugu beeroo ra
(*Matiyu 21.12–17; Luka 19.45–48; Yehiya 2.13–22*)

¹⁵ I too Źerizalem. Isa huru Irkoy hugu beeroo ra, de a sintin ka maamalakey nda daykey gaaray k'i kaa taray. A na barmaykey taabaley nda tuuzun neerekey gorohayey gum caraway ga.

¹⁶ A mana yadda mo boro kul ma jinay zaa ka Irkoy hugu beeroo dunbu ka bisa.

¹⁷ Woo banda ga, a n'i cawandi ka nee: «A nka mana hantumandi Citaaboo ra ka nee: <Ay hugoo ga ciyandi nda hugu kaŋ ra dumi kul ga Irkoy ŋaaray>†,

amma war wey, war n'a tee zay lanbadoo.»

¹⁸ Sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey maa hayaa kaŋ tee. I ga taka ceeci ka Isa halaci, zama i ga hunbur a. Zama nga cawandiyanoo tee jamaa se bonhaway.

¹⁹ Kaŋ cijinoo too, Isa nda nga taalibey fatta koyraa ra.

Jeejaynaŋoo ůennoo: naanay nda Irkoy ŋaarayyan
(*Matiyu 21.20–22*)

²⁰ Subbaahi tayaa ra, kaŋ i goo ma bisa fondaa ra, i dii jeejaynaŋoo. A kogu hala linjey ga.

---

† 11:17 11.17 Ezayi 56.7.

²¹ Piyer hongu hayaa kaŋ tee, de a nee Isa se: «Rabbi, guna jeejaynaŋoo kaŋ n'n'a danga, nga ka kogu.»

²² Isa na šennoo zaa ka nee nga taalibey se: «Wa naanay Irkoy!

²³ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, boro kul kaŋ nee tondi hondoo woo se: «Hun ne, ma ni boŋ warra teekoo ra», nda a mana šikka nga binoo ra, a naanay, šennoo kaŋ a n'a har ga tee.

²⁴ Woo se ay ga nee war se: haya kul kaŋ war g'a ŋaaray Irkoy ga k'a wiri a ga, wa naanay kaŋ war duu a, a g'a tee war se.

²⁵ Waati kaŋ war kayandi ka Irkoy ŋaaray, nda a gar dooray goo war biney ra boro se, wa yaafa a se, hala war Baaba Irkoy mo kaŋ goo beenaa ra ma war laybey yaafa.

²⁶ [Amma nda war si yaafa, war Baaba Irkoy kaŋ goo beenaa ra mo si war laybey yaafa.]»

Man ra Isa duu nga hinoo?

(Matiyu 21.23–27; Luka 20.1–8)

²⁷ Isa nda nga taalibey yee koyne Žerizalem. Kaŋ Isa goo ma dira-dira Irkoy hugu beeroo ra, sargari juwalkey jineborey, nda Citaaboo baykey, nda boro beerey too jeroo ga.

²⁸ I šelaŋ a se ka nee: «Hini foo nda n'ga wey tee, wala mo, may ka ni noo hinoo woo m'i tee?»

²⁹ Isa nee i se: «Ay ga war hãa nda haya folloku. Nda war n'ay zaabi, kul ay ga hinoo har kaŋ nda ay ga wey tee.

³⁰ Yehiya batizeyanoo, beenaa ra a hun wala adamizey do? Wa tuuru ya ne.»

³¹ I šelan-šelan cere game ka nee: «Nda ir nee: <Beenaa ra>, a ga nee: <[Adiši] macin se war mana naanay a?»

³² Nda ir nee mo: <Adamizey>, ...» – I ga hunbur alžamaa, zama borey kul ga Yehiya dii annabi.

³³ I na Isa zaabi ka nee: «Ir si bay.» Isa nee i se: «Agay da si hinoo har war se kaŋ nda ay ga wey tee.»

12

Alaneb faaroo beerikey filla yaasayantaa (Matiyu 21.33–46; Luka 20.9–19)

¹ Isa yee ka sintin ka šelan i se nda filla yaasayanteyan. A nee: «Aru foo na alaneb faari tee. A na cete cin k'a wanga. A na nongu fanši kaŋ ra i ga tuuri-izey motti. A na soorohugu kuku cin*. Woo banda ga, a na faaroo naŋ beerikawyan kone, de a naaru.

² Waatoo kaŋ hegaa too, a na tam foo sanba beerikey do hala nga ma duu faari-izey ra.

³ Amma i n'a dii, i n'a kar, de i n'a naŋ a ma koy kabe koonu.

⁴ A yee ka tam foo sanba. Nga mo, i n'a maray boŋoo ra, i n'a kaynandi.

⁵ A yee ka affoo sanba. Woo din, i n'a wii. Nga banda ga, ibooboyan kaŋ a n'i sanba, i na affooyan kar, i na jerey wii.

⁶ Boro follokaa kaŋ cindi a se koyne man'ti kala nga iz'aroo, nga baakaa. Nga ti ikokorantaa, a n'a sanba i do ka nee: <I g'ay iz'aroo beerandi.>

---

* **12:1 12.1** Soorohugu no kaŋ ga lakkalkey ga žigi ka faaroo hawgay.

⁷ Amma beerikey nee cere se: <Woo ti tubukaa. Wa kaa, ir m'a wii, nga ra tubuhayaa ga tee ir wane.>

⁸ I n'a dii, i n'a wii, de i n'a warra taray k'a kaa faaroo ra.

⁹ [Sohõ] macin no faaroo koyoo g'a tee? A ga kaa ka beerikey halaci ka faaroo yeeti itanayan se.

¹⁰ War mana bay ka Citaaboo šennoo woo caw kanj nee:

<Tondoo kanj cinakey n'a fur,
nga no ka tee hugoo kanjoo tondoo.

¹¹ Ir Koyoo ka baa woo ma tee,
alaabiina no ir moŋey cire!>†»

¹² Sargari juwalkey jineborey, nda Citaaboo baykey, nda boro beerey ga taka ceeci kanj nda ngi ga Isa dii, amma i hunbur alžamaa. I bay kanj filla yaasayantaa kanj a n'a deede, ngi ga a goo. I n'a nanj, i koy.

*Alkaasoo kanj ga banandi kokoy beeroo se
(Matiyu 22.15–22; Luka 20.20–26)*

¹³ Woo banda ga, i na Fariziyenjanj nda Herod kondaa boroyanj sanba Isa do hala i m'a dii nda nga meešennoo.

¹⁴ I koy a do ka nee a se: «Alfaḡaa, ir ga bay kanj cimi harkaw ti ni. N'si hunbur boro kul. N'si borey ndumey guna, ni mma Irkoy fondaa cawandi nda cimi. A ga hima alkaasi ma banandi kokoy beeroo se wala a si hima? Ir m'a bana wala ir mas'a bana?»

† 12:11 12.11 Zabur 118.22–23.

¹⁵ Isa bay ngi almunafikitaraa ga, a nee i se: «Macin se war g'ay sii? Wa kate ya ne nzorfu kaaray tamma foo hala ya dii a.»

¹⁶ I kate a se. A nee i se: «May biyoo nda nga maanoo ti woo?» I nee a se: «Kokoy beeroo.»

¹⁷ Isa nee i se: «Wa kokoy beeroo hayey noo kokoy beeroo se, Irkoy waney, war m'i noo Irkoy se.» Bonney hanse ka haw nda Isa.

*Hãayan bukawey tunyanoo ga
(Matiyu 22.23–33; Luka 20.27–40)*

¹⁸ Sadusiyen fooyan man Isa. Borey no kan ga nee tunyan si bara. I n'a hãa ka nee:

¹⁹ «Alfagaa, Musa na yaamar hantum ir se ka nee: <Nda aru buu ka wande nan kan mana duu a se ize, aroo armaa ga hima ka hiiji woyoo hala a ma duu bukaa se ize.>‡

²⁰ Arma iyye bay ka bara kan ijinaa hiiji, a buu, a mana ize nan.

²¹ Arma hinkantoo hiiji woyoo, a buu, a mana ize nan, arma hinzantoo mo taka follokaa.

²² Iyyaa kul mana ize nan. Woo banda ga, woyoo mo buu.

²³ Tunyanoo hane, [waatoo kan bukawey ga tun,] iyyaa ra, may se a ga tee wande? Zama ngi boro iyyaa hiiji woyoo ka bisa.»

²⁴ Isa nee i se: «War dere, war ga addaliloo bay wala? Addaliloo man'ti kala war si Citaaboo bay, war si Irkoy hinoo bay.

²⁵ Zama han kan i tun bukawey ra, arey si hiiji, woyey si nondi hiijay. Amma i mma tee sanda almalaykayan beenaa ra.

---

‡ 12:19 12.19 Alhukumoo 25.5–6.

²⁶ Haya kaŋ ti bukawey tunyanoo, war mana bay k'a caw Musa citaaboo ra, nongoo kaŋ ga ŧelan ŧaabayanoo ga kaŋ ra Irkoy nee Musa se: <Agay ti Ibrahima Koyoo, Isiyaka Koyoo, Yakuba Koyoo.>§

²⁷ Irkoy man'ti bukawey Koyoo, baahunantey Koyoo no. War hanse ka dere.»

Yaamarey kul ibeeroo

(Matiyu 22.34-40; Luka 10.25-28)

²⁸ Citaaboo baykaw foo maa kaŋ i ga kakaw. A dii kaŋ Isa na Sadusiyeney zaabi ka boori. A man kate, de a na Isa hãa ka nee: «Yaamarey kul ra, affoo ti ibeeroo?»

²⁹ Isa n'a zaabi ka nee: «Yaamarey kul ibeeroo ne: <Haŋajer, Izirayel, ir Koyoo Irkoy ti ir Koy follokaa.*

³⁰ Ma baa ni Koyoo Irkoy nda ni binoo kul, nda ni hundoo kul, nda ni lakkaloo kul, nda ni gaaboo kul.>†

³¹ Thinkantoo ti: <Ma baa ni cinaa sanda takaa kaŋ nda n'ga baa ni boŋ.>‡ Yaamar sii no kaŋ ga bisa yaamarey wey.»

³² Citaaboo baykaa nee Isa se: «A boori, alfagaa! N'na cimi har: nga ti ir Koy follokaa, <de mo koy sii no kala nga hinne.>§

³³ Boro ma bag'a nda nga binoo kul, nda nga lakkaloo kul, nda nga gaaboo kul, de mo boro ma baa nga cinaa sanda takaa kaŋ nda boro ga

---

§ 12:26 12.26 Fattaroo 3.6, 15. * 12:29 12.29 «ir Koyoo Irkoy ti ir Koy follokaa», Grek ŧenni ra, almaganaa faa ti «ir Koyoo Irkoy hinne ti ir Koyoo». † 12:30 12.30 Alhukumoo 6.4-5. ‡ 12:31 12.31 Sargarey 19.18. § 12:32 12.32 Alhukumoo 4.35.

baa nga bonj.* Šikka sii kaŋ hayey wey ga bisa sargari kukurantey nda sargari kul.»

³⁴ Kaŋ Isa dii kaŋ a tuuru nda lakkalkoynitaray, a nee a se: «N’si mooru Irkoy Laamaa.» Woo banda ga, boro kul mana yadda k’a hãa koyne.

*Dawda yadda Almasihu ga sanda nga Koyoo
(Matiyu 22.41–46; Luka 20.41–44)*

³⁵ Waatoo kaŋ Isa goo ma cawandi Irkoy hugu beeroo ra, a na šennoo zaa ka nee: «Taka foo nda Citaaboo baykey ga nee kaŋ Almasihu man’ti kala Dawda Haamaa?»

³⁶ Dawda hunday nee Hundi Henanantaa hi-noo ra:

«Ir Koyoo nee ay Koyoo se:

“Goro ay kabe hennaa here,

hala waati kaŋ ra ay na ni iberey daŋ ni cewey cire.”[†]

³⁷ Dawda hunday g’a cee nda Koy, adiši taka foo ra a ga tee a se Haama?» Alžama beeri foo ga haŋajer Isa se nda naali.

*Wa hawgay Citaaboo baykey ga
(Matiyu 23.1–36; Luka 20.45–47)*

³⁸ Isa nee nga cawandiyanoo ra: «Wa war bonj hawgay Citaaboo baykey ga kaŋ ga baa kaayi beeri danyan ka yaara. I ga baa borey ma ngi foo nda beeray farrey ra.

³⁹ I ga baa mo jine gorodogey margahugey ra nda ŋaadogey ra.

⁴⁰ I ga woyey kaŋ kurŋey faati kabey koonandi. Nda i ga Irkoy ŋaaray, i si cahã ka ben hala borey ma dii ngi. Ngizukandoo ga hanse ka boobo.»

* 12:33 12.33 Sargarey 19.18. † 12:36 12.36 Zabur 110.1.

*Nooroo kaŋ woy talkaa n'a noo
(Luka 21.1-4)*

⁴¹ Kaŋ Isa goro nooroo jinaa tenje, a dii takaa kaŋ nda alžamaa goo ma nooru daŋ a ra. Almankoyŋi booboyaŋ ga nooru beeri jisi,

⁴² amma woy talka foo kaŋ kurpoo buu kaa, de a na nooru tamma hinka kaŋ si too haya daŋ a ra.

⁴³ Woo banda ga, Isa ciya nga taalibey se ka nee i se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, woy talkaa woo kaŋ kurpoo buu daŋ ka bisa borey kul kaŋ na haya daŋ nooroo jinaa ra.

⁴⁴ Zama borey kul, woo kaŋ ga i si too, nga no i n'a daŋ, amma nga, nga talkataraa ra, hayaa kul kaŋ goo a se, maanaa nga hunaa kul no a n'a daŋ.»

13

*Isa na Irkoy hugu beeroo kayriyanoo bayrandi
(Matiyu 24.1-2; Luka 21.5-6)*

¹ Waatoo kaŋ Isa goo ma fatta Irkoy hugu beeroo ra, nga taalibi foo nee a se: «Alfagaa, guna tondi henney nda hugu beerey wey!»

² Isa nee a se: «N'ga dii hugu beerey wey wala? Tondi foo si cindi affoo boŋ kaŋ si kaa ka kayra.»

*Isa na gurzugawey sintinoo bayrandi
(Matiyu 24.3-14; Luka 21.7-19)*

³ Woo banda ga, kaŋ Isa goro Zaytupaŋey tondi hondoo boŋ kaŋ ga Irkoy hugu beeroo tenje, Piyer, nda Žak, nda Yehiya, nda Andere hinne bara a bande, i n'a hãa ka nee:

⁴ «Ir fahamandi waati foo no woo ga kaa ka tee, de mo macin ti tammaasaa kaŋ g'ir bayrandi kaŋ hayey wey ga hima ka kaa ka tee ka ben.»

⁵ Isa na šennoo zaa ka nee i se: «Wa hawgay boro kul masi war darga.

⁶ Boro booboyaŋ ga kaa ay maapoo ga ka nee kaŋ ngi ti Almasihu, de mo i ga boro boobo darga.

⁷ Waati kaŋ war ga maa wonguyaŋ tun nda wongu alhabaryaŋ, war masi hunbur. Kala wey ma teendi, amma hala sohõ man'ti benantaa no.

⁸ Ganda foo ga tun ka ganda foo wongu, laama foo ga tun ka laama foo wongu. Labu jijiriyaŋ ga tee nongu booboyaŋ ra. Herayyaŋ ga tee. Wey man'ti kala sintinoo, i ga hima nda hayyan kuubi jina-jinawey.

⁹ War, wa war boŋ hawgay. I ga war nondi alkaaley se, i ga war barzu margahugey ra. I ga war ka kay gofornerey nda kokoyey jine ay maaganda se. Woo ga tee i se seedetaray.

¹⁰ Kala Alhabar Boryaa ma waazandi gandawey kul ra jina.

¹¹ Waati kaŋ i ga war ka koy ka war nondi, war masi alhuzun nda hayaa kaŋ war g'a har. Wa hayaa har kaŋ nondi war se waatoo din da, zama man'ti war no ma šelaŋ, amma Hundi Henanantaa no.

¹² Arma ga nga armaa noo i m'a wii, baaba ga nga izoo noo i m'a wii. Zankey ga ture ngi baabey ga k'i noo i ma wiiyandi.

¹³ Borey kul ga konna war ay maapoo sabbu se, amma boro kaŋ gaabandi hala benantaa ga, a ga hallasi.»

*Isa na zarabi beeroo waatoo bayrandi
(Matiyu 24.15–28; Luka 21.20–24)*

¹⁴ «Waati kaŋ war ga dii <haya harramantaa>* ga goro nongu kaŋ ra a si hima ka bara. Boro kaŋ g'a caw ma faham! Waatoo din borey kaŋ goo Žude gandaa ra ma zuru ka koy tondi hondey ra.

¹⁵ Boro kaŋ goo sooro boŋ masi zunbu, a masi huru hugoo ra ka haya zaa kaŋ goo nga hugoo ra.

¹⁶ Boro kaŋ goo faarey ra masi yee ka koy nga burmusoo zaa.

¹⁷ Woyey bone kaŋ ga tee boro hinka nda wey kaŋ ga naanandi haney din.

¹⁸ Wa Irkoy ŋaaray hala hayey wey masi tee jiyaw ra.

¹⁹ Haney din zarabi ga tee kaŋ cine mana bay ka tee za aduŋŋa takaroo sintinoo ga kaŋ Irkoy n'a taka hala sohō. Šikka sii nga cine si yee ka tee.

²⁰ Nda ir Koyoo mana kumandi zaarey din ra, boro kul si hallasi. Amma nga boro suubantey maaganda se a kumandi zaarey din ra.

²¹ Nda boro nee war se: <Almasihu ne, ne ra> wala: <Nga ne, ne here>, war masi naanay.

²² Zama taari almasihuyan nda annabiyay ga tun. I ga tammaasayan nda kayfiyan tee hala, nda a ga hin ka tee, ngi ma Irkoy boro suubantey darga.

²³ War, wa hawgay! Hayey kul ra ay na war haŋa žiibey kaa.»

---

* **13:14 13.14** Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

Boraa kaŋ tee Adamize kaayanoo
(*Matiyu 24.29–31; Luka 21.25–28*)

²⁴ «Amma haney din, zaraboo woo banda ga, waynaa ga tee kubay,

handoo si nga gaayoo noo,

²⁵ handarawey ga kaŋ ka hun beenaa ra, hayey kaŋ goo beenaa ra ga jijiri.

²⁶ Waatoo din i ga dii <Boraa kaŋ tee Adamize ga kaa duulayan ra>† nda gaabi beeri nda darža.

²⁷ A ga almalaykey sanba hala i ma [nga] boro suubantey marga ka hun gandaa kanje taacaa kul ga beenaa boŋ foo ga ka koy boŋ faa ga.»

Bayraa kaŋ jeejaynaŋoo g'a noo
(*Matiyu 24.32–35; Luka 21.29–33*)

²⁸ «Wa faham bayraa se kaŋ jeejaynaŋoo g'a noo. Za tuuroo kabey subey ban, i na fita taagayan tee, war ga bay kaŋ konnoo waatoo man.

²⁹ Takaa din da, war mo, nda war dii hayey wey teendi, war ma bay kaŋ a man, a goo koyraa mijoo ga.

³⁰ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, zamanoo woo borey si ben hala hayey wey kul ma teendi.

³¹ Beenaa nda gandaa ga dere, amma ay meešenney si dere abada.»

Wa hanna cijin nda zaari
(*Matiyu 24.36–44; Luka 21.34–36*)

³² «Boro kul si hanoo wala waatoo bay kaŋ hayey wey ga kaa ka tee. Almalaykey kaŋ goo beenaa ra s'a bay, Iz'aroo s'a bay, Baaba Irkoy no ma waatoo bay.

† 13:26 13.26 Daniyel 7.13.

³³ Wa hawgay! War ma hanna cijin nda zaari, zama war si waatoo woo kaayanoo bay.

³⁴ A ga hima nda boro kaŋ ga koy naaru. A na nga hugoo naŋ nga tamey kabey ra k'i noo jineborotaraa. A na ngi affoo kul noo goyoo kaŋ a ga hima k'a tee. A nee aroo kaŋ ga hugoo mipoo hawgay se a ma hanna cijin nda zaari.

³⁵ Adiŋi wa hanna, zama war si bay waati kaŋ no hugoo koyoo ga kaa. A ma kaa cijinoo sintinoo ga, wala cijinoo gamoo ra, wala gorgey ciyayanoo ga, wala subbaahi tayaa ra,

³⁶ ba nda a kaa waati ra kaŋ war s'a hongu, a masi war gar jirbi ra.

³⁷ Hayaa kaŋ ay goo m'a har war se, borey kul ga ay goo: Wa hanna!»

14

Bonkoyney hawandifutay Isa ga

(Matiyu 26.1-5; Luka 22.1-2; Yehiya 11.45-53)

¹ A cindi jirbi hinka Borcintaraa jingaroo nda Takulawey kaŋ ra dolobiri sii jingaroo ma tee. Sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey na taka ceeci kaŋ nda ngi na Isa dii nda carmay k'a wii.

² I nee: «A masi tee jingaroo ra hala alžamaa masi koy ture.»

Woy foo na turaari doori Isa bonoo bon

(Matiyu 26.6-13; Yehiya 12.1-8)

³ Isa goo Betani, Simon jiraykoynoo hugoo ra. Kaŋ a goo ŋaadogoo ra, woy foo man jeroo ga kaŋ kone tondi kaaray kulba goo. A ga too nda turaari alhakiika hay ŋenda kaŋ se i ga nee nar.

Woyoo na kulbaa mijoo kayri, de a na turaaroo doori Isa boṅoo ga.

⁴ Boro fooyaṅ kaṅ goo no dukur, de i nee cere se: «Cin no turaaroo hasaraa woo g'a hanse?

⁵ Turaaroo woo ga hin ka neerandi haya kaṅ bisa nzorfu kaaray tamma boṅ zangu hinza (300) ka nondi talkey se.» I citi woyoo ga.

⁶ Amma Isa nee: «W'a naṅ! Macin se war g'a farandi? Teegoy henna no a n'a tee ya ne.

⁷ War nda talkey no waati kul, war ga hin ka haya henna tee i se waati kul kaṅ war ga baa. Amma agay si cindi war bande waati kul.

⁸ Woyoo woo na nga hinagoo tee. A na turaaroo doori ay gaahamoo ga ay suturayanoo se za a mana tee.

⁹ Cimoo ne kaṅ ay g'a har war se, nongu kul kaṅ ra Alhabar Boryaa waazandi aduṅṅa kul ra, hayaa kaṅ woyoo woo n'a tee mo ga harandi hala borey ma hongu woyoo.»

*Žudas soolu ka Isa zanba
(Matiyu 26.14–16; Luka 22.3–6)*

¹⁰ Woo banda ga, Žudas Iskariyot kaṅ ti taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo, koy sargari juwalkey jineborey do hala nga ma Isa nondi i se.

¹¹ Kaṅ i maa woo, i paali, de i n'a noo allaahidu kaṅ ngi g'a noo nooru. Žudas cindi a ga taka ceeci kaṅ nda nga ga Isa nondi dimma henna ga.

*Isa nda nga taalibey na jingaroo ṅaayanoo soolu
(Matiyu 26.17–19; Luka 22.7–14)*

¹² Takulawey kan ra dolobiri sii jingaroo zaari jinaa kan ra i ga Borcintaraa jingaroo feeji-izoo wii, Isa taalibey nee a se: «Man ra n’ga baa ir ma koy Borcintaraa jingaroo nyaayanoo soolu hala ma duu k’a n’aa?»

¹³ Isa na nga taalibi hinka donto. A nee i se: «Wa koy koyraa ra. War ga aru foo kubay kan kone hoobu goo kan ra hari goo. War ma hanga a bande.

¹⁴ Nongoo kan ra a ga huru, war ma nee hugoo koyoo se: «Alfagaa nee wala man yawzunbu hugoo kan ra nga nda nga taalibey ga Borcintaraa jingaroo feeji-izoo n’aa?»

¹⁵ A ga hugu beeri foo kan goo sooro bon cebe war se, hayey kan ga ir ga too goo a ra, nongu soolante no. No din ra war m’a soolu ir se.»

¹⁶ Taalibey koy. I too koyraa ra, i na hayey gar nda takaa kan nda a n’a har, de i na Borcintaraa jingaroo soolu.

Isa bayrandi kan nga taalibi foo ga kaa ka nga nondi

(Matiyu 26.20-25; Luka 22.21-23; Yehiya 13.21-30)

¹⁷ Kan cijinoo too, Isa kaa, nga nda taalibi woy cindi hinkaa (12).

¹⁸ Waatoo kan i goo nyaadogoo ra ka n’aa, Isa nee: «Cimoo ne kan ay g’a har war se, war affoo kan goo ma n’aa ay bande g’ay nondi.»

¹⁹ Ngi biney maray, de i sintin k’a haa nda affoo-foo ka nee: «N’bay man’ti agay no?»

²⁰ A nee i se: «War boro woy cindi hinkaa (12) affoo no kan goo ma sufa ay bande taasaa ra.

21 Šikka sii, Bora a kan tee Adamize ga koy nda takaa kan nda a hantumandi a ga Citaaboo ra. Amma bora a bone kan ga Bora a kan tee Adamize nondi. A baa bora a din se a masi ba huru adujna ra.»

*Amaanaa kan zandi nda kuri
(Matiyu 26.26–30; Luka 22.14–20; Korent borey
bataga 1na 11.23–25)*

22 Waatoo kan i goo ma nja, Isa na takula zaa, a na albarka dan a ra, a n'a dunbu. A n'a noo taalibey se, de a nee: «Wa dii, woo ti ay gaahamoo.»

23 Woo banda ga, a na poti zaa, a na albarka dan. A n'a noo i se. Taalibey kul han.

24 A nee i se: «Woo ti ay kuroo, amaanaa kuroo kan mun boro boobo se.

25 Cimoo ne kan ay g'a har war se, ay si yee ka alaneboo izoo haroo han kala hala han kan ay yee k'a han taaga Irkoy Laamaa ra.»

26 I na baytiyan don, de i fatta ka koy Zaytupaney tondi hondoo do.

*Isa bayrandi kan Piyer ga nga yankar
(Matiyu 26.31–35; Luka 22.31–34; Yehiya
13.36–38)*

27 Isa nee nga taalibey se: «War kul ga zuru k'ay nan, zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Ay ga kurkaa wii,
de feejeje ga say-say.»*

28 Amma waati kan ay tun koyne, ay ga koy war jine Galile.»

---

* 14:27 14.27 Zakarya 13.7.

²⁹ Piyer nee a se: «Ba nda borey kul na ni naŋ, agay, ay si ni naŋ.»

³⁰ Isa nee a se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har ma ne, hō cijinoo hunday gorgaa si ciya cee hinka kaŋ n'g'ay yankar cee hinza.»

³¹ Amma Piyer jindegaabay ka nee: «Ba nda ya mma buu ni bande, ay si ni yankar.» Taalibey kul mo na ŝennoo woo da dumoo har.

*Isa mooru nga taalibey ga ka Irkoy ŋaaray
(Matiyu 26.36-46; Luka 22.39-46)*

³² Isa nda nga taalibey koy nongu foo ra kaŋ maapoo ti Getesemane. A nee i se: «Wa goro ne ra hala ay ga koy Irkoy ŋaaray.»

³³ A na Piyer, nda Žak, nda Yehiya zaa nga bande, de binekankamyan beeri nda hunburay sintin ka tee a se.

³⁴ A nee i se: «Ay binoo ga hanse k'ay maray hala ay ga baa ka buu. Wa cindi ne, war ma hanna.»

³⁵ A koy jine kayna, de a kaŋ laboo ra ka Irkoy ŋaaray kaŋ, nda nga ga duu a, gurzugaa waatoo woo ma moora nga.

³⁶ A nee: «Abba, ay Baaba Irkoy, n'ga hin ka haya kul tee. Gurzugaa potoo woo moorandi ay ga. Amma agay ibaayoo masi tee, ni wanoo ma tee.»

³⁷ A yee kate i do, a n'i gar i ga jirbi. A nee Piyer se: «Simon, ni mma jirbi? Mana hin ka hanna ba guuru foo?»

³⁸ Wa hanna, war ma Irkoy ŋaaray hala war masi koy siyandi ka kaŋ zunubu ra. Anniya henna goo, amma gaaham sii nda gaabi.»

³⁹ Isa yee ka hibi i ga ka Irkoy ŋaaray, šenni follokey no a n'i har.

⁴⁰ A yee kate koyne, a na taalibey gar i ga jirbi, zama jirbi se, i si hin ka ba ŋi moyey kaa cere ga. I si haya bay kaŋ nda ŋi g'a zaabi.

⁴¹ A yee kate cee hinzantoo, de a nee i se: «Adiši war mma jirbi! War mma hunanzam! A ben! Waatoo too! Sohō Bora a kaŋ tee Adamize ga kaŋ zunubantey kabey ra.

⁴² Wa tun, ir ma koy! Bora a kaŋ g'ay nondi ne ka man.»

Takaa kaŋ nda Isa diyandi

(Matiyu 26.47–56; Luka 22.47–53; Yehiya 18.3–12)

⁴³ Isa goo ma šelaŋ kaŋ dogoo din da Žudas, taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo kaa, ŋa nda alžama kaŋ kone takubayaŋ nda gobuyaŋ goo. I mana hun kala sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey nda boro beerey do.

⁴⁴ Bora a kaŋ g'a nondi nk'i noo silbay ka nee: «Bora a kaŋ ay g'a summu, ŋa no. W'a dii, de war ma gaabu a ga henna ka koy.»

⁴⁵ Za Žudas too kate, a man Isa ka nee a se: «Rabbi!» A n'a summu.

⁴⁶ Borey na kabe fur a ga k'a dii.

⁴⁷ Boro foo kaŋ goo no din na ŋa takubaa hoobu ka sargari juwalkey jineboraa tamoo kar ka haŋaa kaa.

⁴⁸ Isa na šennoo zaa ka nee i se: «War kaa ay ga nda takubayaŋ nda gobuyaŋ k'ay dii sanda zay beeri.

⁴⁹ Zaari kul ay goo war bande Irkoy hugu beeroo ra ka cawandi, amma war mana bay k'ay dii. Amma takaa woo nda a ga teendi hala Citaaboo šenney ma tabati.»

⁵⁰ Isa taalibey kul zuru k'a naŋ.

⁵¹ Arusooga foo kaŋ taafe hinne no ma didiji a ga hanga Isa bande. I n'a dii,

⁵² amma a na taafaa fur ka zuru nga gaa koonoo.

*Isa danjandi hoyraykey margaroo jine
(Matiyu 26.57-68; Luka 22.54-55, 63-71;
Yehiya 18.13-14, 19-24)*

⁵³ I na Isa ka koy sargari juwalkey jineboraa do. Sargari juwalkey jineborey kul, nda boro beerey, nda Citaaboo baykey marga.

⁵⁴ Piyer goo nongu mooro ra, a hanga Isa hala sargari juwalkey jineboraa batumaa ra. A goro lakkalkey bande ka cankan.

⁵⁵ Sargari juwalkey jineborey nda hoyraykey margaroo kul ga ceeci ngi ma duu seede kaŋ Isa na goy futu tee, hala a ma wiiyandi. Amma i mana duu baffoo.

⁵⁶ Boro booboyaŋ na seedetaray tee, amma taari de no i g'a har a ga. Ngi seedetarawey ga cere kakaw.

⁵⁷ Boro fooyaŋ tun ka seedetaray tee ka taari a ga ka nee:

⁵⁸ «Ir maa a ga nee: <Ay ga Irkoy hugoo woo kayri kaŋ kabe k'a cin. Jirbi hinza ra, ay ga affoo cin kaŋ man'ti kabe k'a tee.>»

⁵⁹ Ba woo ra borey seedetarawey ga cere kakaw.

⁶⁰ Sargari juwalkey jineboraa tun margaroo gamoo ra, de a na Isa hãa ka nee: «N'si haya kul har hayey ra kaŋ seedewey g'i har ni ga?»

⁶¹ Amma Isa mana tuuru, a mana baffoo har. Sargari juwalkey jineboraa yee k'a hãa ka nee: «Ni ti Almasihu, Saabukoyoo Iz'aroo wala?»

⁶² Isa nee: «Agay no. War ga dii Boraa kaŋ tee Adamize ga goro Hinikoyoo kabe hennaa ga† ka <kaa duulawey gamey ra ka hun beenaa ra.>‡»

⁶³ Sargari juwalkey jineboraa na nga jinde darbaa kottu ka nga futuyanoo cebe. A nee: «Cin no ir g'a tee seede se koyne?»

⁶⁴ War maa wowyanoo. Macin no war nee?» Borey kul kayandi kaŋ a mma hima ka wiiyandi.

⁶⁵ Boro fooyaŋ sintin ka tufa Isa ga. I na ndumoo haw, de i na kabe k'a kar ka nee: «Annabitaray tee!»§ Woo banda ga, lakkalkey n'a saŋ, i n'a dii.

Piyer na Isa yankar

(Matiyu 26.69–75; Luka 22.56–62; Yehiya 18.15–18, 25–27)

⁶⁶ Waatoo kaŋ Piyer goo ganda, batumaa ra, sargari juwalkey jineboraa koŋja woy-izey affoo kaa.

⁶⁷ Kaŋ a dii Piyer goo ma cankan, a na moo basu a ra, de a nee a se: «Ni mo cindi Isa Nazaret boraa bande.»

⁶⁸ Amma a n'a yankar ka nee: «Ay si hayaa bay kaŋ n'ga baa m'a har, ya na faham.» Woo banda ga, a koy taray šiifaa ra, [de gorgaa ciya].

---

† 14:62 14.62 Zabur 110.1. ‡ 14:62 14.62 Daniyel 7.13. § 14:65 14.65 Nga maanaa ti: «Annabitaray tee ka boraa har kaŋ na ni kar!»

⁶⁹ Konɲa woy-izoo dii a, de a yee ka nee borey se kaɲ goo no din: «Woo goo borey din ra.»

⁷⁰ Amma a yee k'a yankar. Hala kayna ga too, kul borey kaɲ goo no din nee Piyer se: «Nda cimi n'goo i ra, zama ni mo, Galile boro ti ni.»

⁷¹ Piyer sintin ka nga boɲ danga ka žee ka nee: «Ay si boraa woo bay kaɲ war g'a har!»

⁷² Dogoo din da gorgaa na nga ciyayan hinkan-too tee, de Piyer hongu šennoo kaɲ Isa n'a har nga se: «Gorgaa si ciya cee hinka kaɲ n'g'ay yankar cee hinza.»* Woo banda ga, kul a bere ka hēe.

15

I na Isa ka koy goforner Pilat do

(Matiyu 27.1-2, 11-14; Luka 23.1-5; Yehiya 18.28-38)

¹ Subbaahi tayaa ra, sargari juwalkey jineborey, nda boro beerey, nda Citaaboo baykey, maanaa hoyraykey margaroo kul goro ka hayaa kayandi kaɲ ngi g'a tee. I na Isa haw, i n'a gongu ka koy a daɲ Pilat kaboo ra.

² Pilat na Isa hãa ka nee: «Ni ti Alyahuudey kokoyoo wala?» A n'a zaabi ka nee: «Ni hunday k'a har.»

³ Sargari juwalkey jineborey na haya booboyan daɲ a ga.

⁴ Pilat yee k'a hãa ka nee: «N'si baffoo har? Maa hayey kul kaɲ i g'i daɲ ni ga!»

⁵ Isa man'a zaabi nda baffoo koyne, woo ti haya kaɲ na Pilat boɲoo haw.

---

* 14:72 14.72 Sorro 30to.

*I na Isa zukandi ka nee i m'a wii
(Matiyu 27.15–26; Luka 23.13–25; Yehiya
18.39–19.16)*

⁶ Jingar kul ga, Pilat ga kasa-ize foo tan kan alžamaa n'a wiri a ga.

⁷ Aru foo kan maapoo ti Barabas nda turanteyan goo kasaa ra. Boro no i n'a wii tureroo ra kan bay ka tee.

⁸ Alžamaa žigi ka koy Pilat do, de i na hayaa wiri a ga kan a ga doona k'a tee ngi se.

⁹ Pilat n'i zaabi ka nee: «War ga baa ya Alyahuudey kokoyoo tan war se wala?»

¹⁰ A bay kan canseyan ka kate sargari juwalkey jineborey ma Isa dan nga kaboo ra.

¹¹ Amma sargari juwalkey jineborey dan alžamaa boŋoo ra kan i ma nee Pilat se kan ngi si baa kala a ma Barabas tan ngi se.

¹² Pilat yee ka ŝennoo zaa ka nee i se: «Macin no [war ga baa] y'a tee [boraa se kan se war ga nee] Alyahuudey kokoyoo?»

¹³ Amma i yee ka kaati ka nee: «A kanji!»

¹⁴ Pilat nee i se: «Macin ti goy futaa kan a n'a tee?» Borey kaati ka tonton ka nee: «A kanji!»

¹⁵ Pilat baa nga ma alžamaa binoo kaanandi, woo se a na Barabas tan i se. A na Isa barzu jina, a duu k'a noo hala a ma kanjandi.

*Soojey na Isa ŋooŋo
(Matiyu 27.27–31; Luka 23.11; Yehiya 19.2–3)*

¹⁶ Soojey na Isa ka koy batumaa ra kan ti goforneroo tuujidogoo, de i ciya soojey kul se.

17 I na darbay ciray zaram* dan jindoo ra, i na tuuri fita karjikoyniyaŋ tur k'i tee kokoy fuula, de i n'a gorandi boŋoo ra.

18 Woo banda ga, i sintin k'a foo ka nee: «Ir ga sallam ni ga, Alyahuudey kokoyoo!»

19 I n'a kar nda kakaaru boŋoo ra, i tufa a ga, i sonbu ngi kanjey ga ka sujudu a se.

20 Kaŋ i n'a nooŋo, i na darbay ciraa kaa a ga ka nga darbawey yeeti a ga. Woo banda ga, i n'a ka koy taray hala ngi m'a kanji.

Isa kanjandiyanoo

(Matiyu 27.32-44; Luka 23.26-43; Yehiya 19.17-27)

21 Aru foo kaŋ maapoo ti Simoŋ, nga koyraa ti Siren, goo ma bisa ka hun faarey do. Nga ti Aleksander nda Rufus baaba. Soojeŋ na Simoŋ gaabi a ma Isa kanjandibundoo jere.

22 I na Isa gongu ka koy nongu foo ra kaŋ se i ga nee Golgota kaŋ maanaa ti «Bongaasoo dogoo».

23 I na alaneb hari moora kaŋ ra mir† goo, šerre a se, amma Isa man'a haŋ.

24 Woo banda ga, i n'a kanji. I na alkurra kar ka Isa bankaarawey zamna cere game ka dii haya kaŋ boro foo kul ga duu a.

25 Guuru yaggantoo ga, i na Isa kanji.

26 Hantum goo bundoo ga kaŋ ga hayaa cebe kaŋ i n'a dan a ga kaŋ ti: «Alyahuudey kokoyoo».

27 I na zay beeri hinka kanji a bande, affoo nga kabe hennaa here, affaa nga kabe laalaa here.

* **15:17 15.17** Šukkaa woo dumoo no ma tee kokoyey se kaayi.

† **15:23 15.23** A mma kumandi boro doroo ra.

28 [Citaaboo šennoo tabati kaŋ nee: «I n'a kabu goy futu teekey ra.»‡]

29 Bisakey g'a wow, i ga ngi boŋey zinji-zinji ka nee: «Aywa! Ni kaŋ ga Irkoy hugoo kayri k'a cin jirbi hinza ra,

30 ni boŋ hallasi, ma zunbu kanjandibundoo ga!»

31 Sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey mo g'a ŋooŋo ka nee cere se: «A na boroyaŋ hallasi, a si hin ka nga boŋ hallasi!

32 Almasihu, Izirayel kokoyoo ma zunbu sohō da kanjandibundoo ga, woo ra ir ga dii nga hinoo ka naanay.» Borey kaŋ kanjandi Isa bande mo g'a wow.

Isa buuyanoo

(*Matiyu 27.45-56; Luka 23.44-49; Yehiya 19.28-30*)

33 Guuru woy cindi hinkantoo (12to) ga, kubay tee laboo kul ga hala guuru hinzantoo ga.

34 Guuru hinzantoo ga, Isa na jinde jer ka kaati ka nee: «Eloyi, Eloyi, lama sabaktani?» kaŋ maanaa ti «Ay Koyoo, ay Koyoo, macin se n'n'ay naŋ?»§

35 Boroyaŋ kaŋ goo no, maa a se, de i nee: «Wa maa, Ilyasu se a ciya!»

36 Boro foo zuru ka koy zaara sufa k'a too nda binegar. A n'a didiji dii foo ga k'a šerre Isa se hala a m'a haŋ, a nee: «Wa naŋ, ir ma dii wala Ilyasu ga kaa k'a zumandi!»

37 Isa na kaati beeri tee, de hundoo hun.

---

‡ 15:28 15.28 Ezayi 53.12. § 15:34 15.34 Šennoo woo man'ti kala Aram šenni, Zabur 22.2.

³⁸ Irkoy hugoo ridowoo* kottu za beene hala ganda ka tee ihinka.

³⁹ Jalakoynoo kaŋ g'a tenje, dii takaa kaŋ nda Isa hundoo hun, de a nee: «Nda cimi, boraawoo Irkoy Iz'aroo no.»

⁴⁰ Woy fooyaŋ mo cindi i ga kay nongu mooro ra, i ga honnay. Maryama Magdala boraawoo, nda Maryama kaŋ ti Žak kaccaa nda Žoses jaa, nda Salome goo woyey din ra.

⁴¹ Waatoo kaŋ Isa goo Galile, woyey wey no ka cindi ka hanga a bande k'a saajaw. Ngi nda woy booboyaŋ žigi a bande ka koy Žerizalem.

Isa danjandi saaraa ra

(Matiyu 27.57-61; Luka 23.50-56; Yehiya 19.38-42)

⁴² Woo kul teendi, zama hunanzam zaaroo soolurey zaaroo no kaŋ ti alzumaa. Kaŋ cijinoo too,

⁴³ Isufi [kaŋ ti] Arimate koyraa boro, kaa. Boro no kaŋ goo nda beeray, a goo hoyraykey margaroo ra. Nga mo, a goo ma Irkoy Laamaa batu. A duu bine ka koy Pilat do ka Isa kunturoo wiri a ga.

⁴⁴ Pilat boŋoo haw kaŋ a maa kaŋ Isa buu za dimmaa din ga. Woo se a donto ka ciya jalakoynoo se, de a n'a hãa wala Isa gay ka buu.

⁴⁵ Kaŋ jalakoynoo na alhabaroo bayrandi a se, a na kunturoo noo Isufi se.

⁴⁶ Isufi na kasance day. A na Isa kunturoo zu-
mandi kanjandibundoo ga. A n'a didiji kasancaa

---

* **15:38 15.38** Ridowoo no kaŋ ga nongu henanantaa nda nongu henanantey ihenanantaa fay.

ra ka koy a dan saaray ra kan fanšandi tondoo ra. A na tondi beeri foo gunguray ka saaraa mipoo daabu.

⁴⁷ Maryama Magdala bora, nda Maryama kan ti Žoses naa, cindi ka guna ka dii nongoo kan ra kunturoo ga jisandi.

16

Isa tunyanoo

(Matiyu 28.1-8; Luka 24.1-12; Yehiya 20.1-10)

¹ Waatoo kan hunanzam zaaroo bisa, Maryama Magdala bora, nda Maryama kan ti Žak naa, nda Salome na jii hew kaanayan day ka koy Isa kunturoo yon.

² Jirbiiyyaa zaari jinaa kan ti alhadoo, subbaahi tayaa ra, kan waynaa goo ma fatta, i koy saaraa do.

³ I nee cere se: «May no ma tondoo gunguray k'a kaa ir se saaraa mipoo ga?»

⁴ Kan i na ngi boŋey jer ka guna, i dii kan tondoo gungurayandi ka hun a ga. Tondi no kan ga hanse ka beeri.

⁵ I huru saaraa ra. I dii arusooga kan ga goro ngi kabe hennaa here, darbay beeri kaaray goo jindoo ra. Woyey hanse ka dirgasu.

⁶ Amma a nee i se: «War masi dirgasu. Isa Nazaret bora kan kanjandi no war g'a ceeci. A tun, a sii ne. Wa guna, nongoo ne kan ra i bay k'a jisi.

⁷ Wa koy nee Piyer nda nga taalibey cindey se kan a koy war jine Galile. No din ra war ga dii a nda takaa kan nda a n'a har war se.»

⁸ Woyey zuru ka fatta saaraa ra ka koy. I ga jijiri, ngi lakkaley tun. Hunburay se, i mana haya kul har boro kul se.

*Isa bangay Maryama Magdala bora se
(Matiyu 28.9-10; Yehiya 20.11-18)*

⁹ [Kaŋ] Isa tun jirbiiyyaa zaari jinaa subbaahi tayaa ra, a mana jin ka bangay kala Maryama Magdala bora kaŋ ra a na ganji iyye gaaray k'i kaa.

¹⁰ Nga ka koy alhabaroo too borey do kaŋ bay ka cindi Isa bande. I cindi binemarayyan nda hēeni ra.

¹¹ I maa kaŋ Isa ga huna nda kaŋ woyoo dii a, i mana naanay.

*Isa bangay taalibi hinka se
(Luka 24.13-35)*

¹² Woo banda ga, Isa bangay nda taka tana boro hinka se taalibey ra kaŋyaŋ goo ma koy hawsaa ra.

¹³ I koy, i na alhabaroo too taalibey jerey se. Amma taalibey mo mana naanay ey.

*Isa bangay nga taalibi woy cindi faa (11) se
(Matiyu 28.16-20; Luka 24.36-49; Yehiya 20.19-23; Teegoyey 1.6-8)*

¹⁴ Woo kul banda ga, Isa bangay taalibi woy cindi faa (11) se, waatoo kaŋ i goo ma ŋaa. A citi i ga ngi naanay jaŋaa nda ngi boŋsendaa se, zama i mana naanay borey kaŋ dii nga kaŋ nga tun.

¹⁵ A nee i se: «Wa koy aduŋŋa kul bande ka Alhabar Boryaa waazu borey kul se.

¹⁶ Boro kaŋ ga naanay, a ga batizandi, a ga hallasi. Amma boro kaŋ si naanay ga zukandi.

¹⁷ Tammaasa kayfanteŋ ne kaŋ boreŋ kaŋ ga naanay g'i tee: ay maɗnoo ga i ga ganjey gaaray, i ga šenni taagayaŋ šelaŋ.

¹⁸ I ga gondiyaŋ dii [ngi kabey ra], nda i na haya haŋ kaŋ ga boro wii, albasi kul si duu ey. I ga ngi kabey fur wircikoyniyaŋ ga, i ga duu baani.»

Isa yee beenaa ra

(Luka 24.50-53; Teegoyey 1.9-11)

¹⁹ Kaŋ ir Koyoo Isa šelaŋ i se ka ben, a zandi ka koy beenaa ra, a goro Irkoy kabe hennaa here.

²⁰ Taalibey koy nongoo kul ra ka Alhabar Boryaa waazu. Ir Koyoo g'i faaba, a ga ngi šennoo noo gaabi nda tammaasa kayfanteŋ kaŋ i g'i tee.]

Songhai de Gao

Songhay, Koyraboro Senni: Songhai de Gao (Bible)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc. and BFP Velberter Mission

Language: Songhai de Gao

Contributor: BFP Velberter Mission

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 29 Jan 2022

593ebd0d-f3c5-5f89-8599-37209ac56328